

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 316

24 DE MAIG DE 1995

PREU: 200 PTS

Són els nins i nines de l'escoleta mallorquina Cavall de Cartó de la barriada de sa Torre de Manacor.

Na Salvadora Fuster ha obert aquests dies el Restaurant Verd i Blau, al carrer de la mar de s'Illot. És un restaurant ecològic ja que guisen amb productes conreats pels mateixos propietaris, que no empen adobs químics. Estam segurs que els manacorins sabran valorar com cal aquest restaurant.

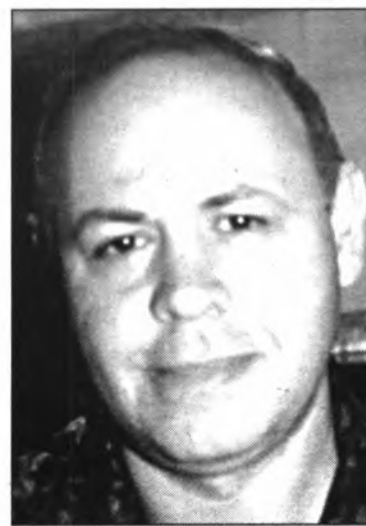

En Pep Barceló és l'amo del Celler Can Pep, a Manacor. Recoman el cuinat de mongetes blanques, la caldereta de peix i el tumbet. A la carta s'hi pot menjar per una mitjana de 1.500 pessetes. El menú en val 700.

SUMARI

- 2 Xafarderies
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 5 a. c. r.
- 6 Catalunya tota
- 10 Carn Capolada
- 12 Fa 50 anys
- 16 Enquesta
- 19 Glosses
- 20 Barco de rejilla!

En Tomàs Fullana és l'amo i el cuiner del restaurant Es Parc, a Manacor. Les sopes mallorquines, el lluç rosat a la mallorquina i els escaldums són alguns dels plats que recomana. Un lloc on a la carta se menja per unes 1.200 pessetes. El menú en val 825.

En Jaume Dam és el cuiner de restaurant Can Llacinto, un segon pis amb terrassa just davant la catedral de Manacor. Recoman la caldereta de marisc, el llom farcit amb salsa d'ametles i el pastís de peres amb xocolata. A la carta s'hi menja per una mitjana de 1.500 pessetes. El menú en val 800.

Especial dedicat a Manacor. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i els vos enviarem cada quinze dies.

Xafarderies

• «La marca de l'esclau és parlar la llengua dels seus amos» (Tàcit).

• Els castellans han fet de llur idioma un instrument de servitud i domini respecte d'altres pobles.

• El «Foch y Fum», és com anomena *L'ESTEL de Mallorca* la gent de **Manacor** i **Son Carrió**. Els més vells encara recorden aquest setmanari que se publicà a Mallorca des de l'any 1917 fins a l'any 1936. Era una publicació dirigida i pràcticament escrita per Jordi Martí Rosselló, més conegut amb el malnom de «es Mascle Ros». El «Foch y Fum» tenia un clar to satíric, irònic i humorístic, tot el contrari de les publicacions periòdiques de l'època controlades pels sectors dominants, que en aquell temps eren la noblesa, una sèrie de comerciants i fabricants i alguns sectors eclesiàstics. L'èxit que el «Foch y Fum» tingué entre les classes populars es devia al fet que tractava temes d'actualitat política,

sobre personatges populars, sobre problemes socials puntuals i, sobretot, el seu to, còmic i gruit, que sempre produïa un gran impacte públic i, sovint, escàndol. (De l'estudi que feren en Joan Font i en Sebastià Serra l'any 1988).

• Ho deim, perquè comentant el «Foch y Fum» amb una colla de periodistes joves manacorines, cap d'elles havia sentit a parlar d'aquests setmanari que va morir amb la rebel·lió militar de l'any 1936, però que als anys quaranta encara era motiu de referència i quan qualcú feia una injustícia l'amenaçaven que sortiria al «Foch y Fum».

• No cal dir que nosaltres ens sentim orgullosos que ens comparin amb aquesta revista d'abans de la guerra i –si voleu– ens en sentim hereus, sense haver-lo conegut, d'aquest **Mascle Ros** que tants mals de cap va donar als botifarrers i als cacics del seu temps.

• Anàrem a la festa d'Unió Mallorquina un diumenge d'ara fa quinze dies al **Puig de Santa Magdalena** d'Inca. Al punt del migdia, la presidenta del partit, Maria Antònia Munar, i el seu seguici entren a la capella per oir missa. Al cap d'una estona hi entram per complir com a cristians, però just a la porta, sentim que l'oficiant parla en foraster. Com és natural, giram coa i sortim del temple. Més tard demanam a la gent del poble, qui era el foraster que deia missa: –És en Fèlix, ens contesten. –Fèlix el Gato? demanam. –No, ens contesten, Fèlix el Capellà; va venir de Valladolid o de Segòvia fa un parell d'anys a Mallorca per motius de salut, li ha agradat i s'ha quedat per aquí, fa escola a un convent de frares i els diumenges diu missa. –I com és que no li heu donat *barco de rejilla*?, els vaig demanar. Ningú ens en va poder donar clarícies, però jo vaig pensar que si se vol quedar per aquí a ensenyar als al·lots ma-

llorquins i a evangelitzar els cristians de per aquí, l'Esperit Sant hauria de davallar damunt d'ell en forma de llengua de foc i donar-li el do de llengües. Al cap i a la fi, la seva llengua i la nostra, totes dues són romàniques, totes dues són cristianes, i totes dues són catòliques.

• En **Ventura Rubí**, que és el segon batle de Sencelles pel PP, també era al Puig de Santa Magdalena, i escoltava atentament na Maria Antonia Munar que estava en pla mitiner –i molt bé que ho feia– acusant en Canyelles de no voler donar aigua als termes de Ciutat i de Calvià mentre tenien batles socialistes, que per culpa del PP els ciutadans i calvianers havien begut aigua salada durant un parell d'anys. No sabem si en Ventura era al Puig a espigar o si és que estudia la possibilitat de passar-se a Unió Mallorquina. Li ho haurem de demanar.

• Pasturant per Manacor entram a **Foto Daniel**, devora can Lliro. Abans de saludar, l'amo del local ens diu tot rebot: –*No me interesa este periódico. Yo soy forastero, español*. No cal dir que girarem coa sense dir ase ni bèstia. No val la pena de gastar saliva amb aquesta gent, però pensàrem que en Daniel ho té clar; foraster és sinònim d'espanyol.

• També entram a **can Lliro**, que és el bar on se reuneix el PSM de Manacor. –No, ens dia la madona, ja no el mos duen a *L'ESTEL*, mos vàrem despuntar. Ver-déu, pensàrem, aquest periòdic és tan ferest que escandalitza els nacionalistes del PSM i tot. I és que el PSM, és un partit ben peculiar.

• En **Sebastià Serra**, que és candidat a batle pel PSM al municipi de Ciutat, dos dies abans de començar la campanya electoral, manifestava a un periodista foraster que «*el barco de rejilla no hace mucha gracia*». Dos dies més tard, en Pep Palou, que és el president d'ERC i candidat al

parlament, feia nedar un *barco de rejilla* per dins el safareig del parc de sa Feixina. I no va passar res. Esquerra Republicana ha donat *barcos de rejilla* a diferents personatges i institucions odiades pels mallorquins, i no ha passat res, s'han hagut d'aguantar perquè estaven carregats de culpa.

• Ens telefona n'Antònia Làzaro d'Alaró –que va sortir a l'enquesta de la quizenada passada declarant que hem de votar partits mallorquins– i ens diu que ella estima Mallorca i la seva llengua, però que té una botiga oberta al públic, que és apolítica i que no està a favor ni en contra de cap partit polític.

• Durant l'horabaixa del mateix dia, des d'Alaró mateix, una exaltada fanàtica ens telefonà tres vegades dient-nos «fills de puta», per haver repartit ESTELS pel seu poble. En aquesta ocasió, *L'ESTEL de Mallorca* ha tocat el voraviu a molts dels nazis que pul-lulen per dins el Partit Popular. I això ens agrada.

• Segons les nostres enquestes, el **PSM a Manacor** tindrà molts de vots. La bona feina, la defensa de la llengua mallorquina de la gent del partit mallorquí, ha fet forat dins una bona part de la població, i a na Maria-Antònia Vadell ja comencen a dir-li «sa batlessa». El metge Roma també te molts de seguidors, sobretot entre els manacorins més fotuts; m'ho deia una perruquera l'altre diassa: «Jo votaré es metge Roma, perquè sempre tenc bony o bua i ell m'atén molt bé.» Tanmateix, dins el partit del PP no hi ha un pam de net. Aquests dies s'ha destapat una comissió de cinquanta milions de pessetes que l'empresari Antoni Quart, soci del president Canyelles, va donar a aquest partit com a comissió del túnel de Sóller. Això, segons la llei, és corrupció. Una més de les corrupteles a afegir a les moltes que ha protagonitzat el Partit Popular a les nostres illes. Ω

Són els caps de llista d'Unió Mallorquina a les municipals de la comarca de Manacor. Són d'un partit mallorquí que estima Mallorca. Votau-los.

L'ESTEL de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!! Tel. 26 50 05

Fins a un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci ÒPTICA SBERT

Sant Miquel, 83 (cantonada Avingudes) Tel. 72 14 25
Graduam i adaptam lentilles • Per la compra d'unes lentilles li regalam un altre parell d'iguals. • Ulleres de sol i graduades

Autos Tauler, s.a.

Grup Volkswagen
Concessionari Oficial

NOU SKODA FELICIA

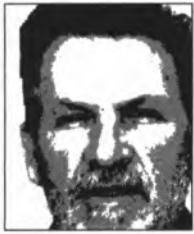
Passeig Ferrocarril, 81
07500 Manacor

Tel (971) 55 23 31
Fax (971) 55 26 63

INTERPAPER BALEAR MAJORISTES

- Material fotogràfic • Rodets
- Àlbums de reportatge
- Minilabs i químics, accessoris
- Càmeres • Portafotografies, etc
- Equipament per a foto-estudi

c/ Tinent Oyaga, 18 • Tel. 75 94 46 • Palma

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

La caiguda de la caverna (I)

Amb aquest titular encet un seguit d'articles que pretenen contribuir a la desfeta de la caverna, és a dir, de l'estratègia opressora de la classe dominant de l'Estat espanyol. L'oligarquia castellano-andalusa disposa d'un quasi-monopoli dels *mass media* espanyols. Amb aquest immens poder material pretén mantenir emmascarats els seus instruments de poder, i dur a terme de manera invisible la seva estratègia social i nacional. O sigui, els seus plans secrets per a impedir l'alliberament de les classes treballadores i per a destorbar la represa nacional de Catalunya i Euskadi.

Abans de res, em permetreu un repàs general previ de les coordenades del nostre procés social i històric. Al llarg de molts d'articles a *l'Estel*, dèiem que l'oligarquia castellano-andalusa era la classe dominant que mantenia el monopoli del Poder a l'Estat espanyol. Que aquesta classe social és la continuadora sense interrupció de l'aristocràcia tradicional de la Corona de Castella. Que l'aristocràcia de la Corona d'Aragó s'havia anat passant al projecte de domini castellanista. Que, per motiu de la pèrdua de la guerra contra Castella i França, al 1714, foren anorreats els sectors aristocràtics fidels a la nació catalana. Que a l'Estat espanyol no s'ha donat l'anomenada *revolució burgesa*, és a dir, que fins el dia d'avui aquesta oligarquia disposa del Poder. Que l'oligarquia està formada pels grans propietaris de terra, els latifundistes, —això és el que són, essencialment, els aristòcrates tradicionals—, banquers, financers, grans llinatges que sempre són presents al camp de l'administració de l'Estat o de l'exèrcit, etc. (Per evitar qualche lleu confusió: el fet que un petit funcionari disposi d'un suposat títol de noblesa no l'allibera de la seva condició de petit burgès.) Que aquesta classe social és la que ha posat greus dificultats al sorgiment d'una burgesia industrial castellana autòctona. Que allà on hi ha una classe burgesa moderna i emprenedora és precisament a Euskadi i a Catalunya. I aquesta és una de les paradoxes més sorprenents d'aquesta extranya cosa que en diem «Estat espanyol»: que la nació dominant, Castella, és més endarrerida que les

nacions dominades. Que Catalunya és més avançada socialment, econòmica i cultural que Castella-Andalusia. La burgesia seria la classe dominant a Catalunya si no estigués en una relació de subordinació respecte de l'oligarquia castellano-andalusa.

1a Tesi. *La burgesia catalana no pot ésser integrada dins l'oligarquia castellano-andalusa.* Hem d'entendre *burgèsia* en l'accepció científica, és a dir, com aquell conjunt social el treball del qual està directament relacionat amb la indústria, el comerç o els serveis; els individus que en són els propietaris o els responsables.

Els grans nobles que tenien les seves terres a Catalunya, la continental o la insular —o sigui, els grans propietaris de terra— anaven a la Cort, a Castella, i no es distingien dels grans nobles de Castella. No hi havia cap problema per a integrar-los; bastava que fossin fidels a la monarquia que havia abolit les institucions de la Corona d'Aragó.

No és rar trobar alguns grans burgesos catalans —financers, banquers, grans comerciants, grans industrials— que hagin integrat el seu negoci i els seus interessos amb els de l'oligarquia castellana. Però és això:

“
**No és rar trobar
 alguns grans
 burgesos
 catalans que
 hagin integrat el
 seu negoci i els
 seus interessos
 amb els de
 l'oligarquia
 castellana.**
 ”

només *qualcuns de privilegiats*. Però aquesta no és cap novetat del temps presents; des de sempre la Corona i l'aristocràcia havien estat disposades, sense escrúpols, a usar les avantatges del tracte amb els burgesos. Amb alguns de privilegiats només; el comú de la burgesia catalana, pel contrari, ha patit contínuament la política econòmica i social de l'oligarquia, política que atemptava contra els seus interessos. O sigui, la burgesia catalana s'ha vist privada d'un Estat que vetllés en favor de la burgesia nacional. L'oligarquia no tan sols no mira d'afavorir la burgesia catalana, sinó que constantment mira d'afeblir el seu poder econòmic. La burgesia catalana ha comprovat amb escreix que sota del domini de l'oligarquia no és possible establir un pla econòmic nacional català. En l'ordre social i econòmic, els plans de l'oligarquia representen l'Irracional; els projectes de la burgesia catalana, la Racionalitat, si més no, a la manera com ho descriu en Marx en els *Manuscrits d'economia i política*; racionalitat en el sentit del desplegament de la capacitat productiva. No hauria d'importar dir que el procés burgès és també el del creixement de la classe dels treballadors de les empreses capitalistes, treballadors que són els autèntics creadors de la riquesa.

Tornant al repàs general: Que l'oligarquia mai es manifesta com a tal classe dominant, ans al contrari s'esforça a amagar tots els seus vincles de classe i totes les organitzacions secretes o camuflades que té muntades per tot arreu. Els partits polítics creats per aquesta oligarquia mai presenten programes que explicitin els interessos oligàrquics. Aquesta qüestió ens duu a la:

2a Tesi. *L'oligarquia estableix una estratègia política que consisteix a evitar la confrontació directa amb les altres classes. Tal estratègia pretén i provoca la més fosca confusió dins tots els circuits ideològics de l'Estat. Totes les cavernes que promocionen l'obscurantisme —l'Abc, la COPE, Las Provincias, p.e.— són creació directa de l'oligarquia.* Desferma campanyes d'opinió a través dels seus *mass media*, que són la major part de l'Estat, dèiem. Així, al 1936, va incitar a la guerra civil en nom del catolici-

cisme. (L'Església catòlica espanyola, des de sempre, ha estat participada i dominada per l'oligarquia.) No és estrany, doncs, que l'Església esdevingués el principal instrument ideològic, fins el punt de proclamar que la guerra era una *croada*, la *Cruada Nacional*.

Haurem de veure de quina manera el marxistes hispans han convergit amb l'estratègia oligàrquica. Fa pocs dies, el líder dels comunistes hispans, en Julio Anguita, encara es va despatxar tot dient que «la burgesia catalana era la pitjor d'Espanya». Continuen amb els plantejaments de sempre aquests marxistes-comu-

nistes. Continuen afavorint el joc de l'oligarquia; entenen «Espanya» com una sola nació. Donen per fet l'existència d'una «burgèsia espanyola» que englobaria la catalana. El mestre Anguita fa uns esquemes simples, totals, a la manera de n'Stalin. Tot ha de quadrar, pensa l'home: hi ha d'haver la dialèctica essencial entre una burgesia i un proletariat. Haurem de veure, amb més espai, un altre dia, de quina manera el *Partido Comunista de España* i l'Església catòlica han estat socis cooperants amb l'oligarquia en campanya contra la burgesia nacional catalana i contra la Nació. Ω

Maria Antònia Vadell
 Candidata a la Batlia Ajuntament de Manacor

Eleccions municipals. 28 de Maig de 1995

Si tu vols...

Nacionalistes de Mallorca

Les eleccions de 1977: un triomf de la burgesia

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

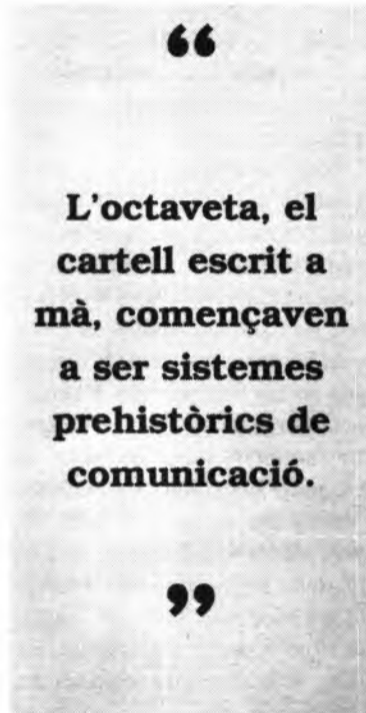
Les eleccions de 1977 serviren per legitimar democràticament la burgesia. A partir d'aquella data, la dominació del capital ja no s'exerciria mitjançant un sistema dictatorial i terrorista com ho va ser en temps del règim franquista. Ara, amb comicis teledirigits per la petita pantalla, podríem canviar d'amos cada quatre anys sense haver d'esperar a la mort del dictador de torn. Començava una nova època.

L'esquerra revolucionària a les illes

A nivell de les Illes, l'esquerra revolucionària —com era d'esperar— tragué pocs vots (uns set mil, en conjunt). I, a nivell estatal, uns 500.000. Les xifres, evidentment, no reflectien la influència social de molts dels nostres partits, però en el nou període de començava les antigues valoracions —feina als barris i llocs de treball, construcció de teixit social, foment de l'autoorganització obrera i popular— ja

no servien per a res. Amb la democràcia formal, un partit sense arrel popular —tipus UCD, per exemple—, ben fornit de milions per la banca i dominant els mitjans de comunicació, podria guanyar les eleccions. El PSOE, més endavant, també demostraria el mateix. El poder aclaparador de la banca i els grans mitjans de control de les consciències feien ridícules les antigues formes de propaganda populars: l'octaveta, el cartell escrit a mà, la pintada, començaven a ser sistemes prehistòrics de comunicació.

Quan els historiadors estudiïn aquests resultats electorals caldria que abans de treure conclusions tinguessin en compte la manera de fer la campanya de les diverses organitzacions que ens hi presentàvem. En primer lloc, la burgesia no havia legalitzat tots els partits comunistes. Només el partit de Carrillo tenia la benedicció dels poders fàctics (banca, administració franquista, església, part de l'exèrcit). OEC, PTE, ORT,

MC, PORE i molts d'altres grups encara eren il·legals. Ens haguérem d'espavilar i muntar a correuita agrupacions d'electors per anar a recollir firmes i poder participar en els comicis. Davant els milions emprats pels partits d'ordre, l'OEC gastà menys de dues-centes mil pessetes en la «campanya» (és a dir, no res). Fou l'únic partit mallorquí que no rebé ajut de l'exterior. Octavetes i pòsters emprats foren fets a Mallorca. Les altres formacions polítiques (no en parlem del PSOE o UCD!) reberen vaixells sencers de propaganda. El mateix PSI, que anava en coalició amb el PSP de Tierno Galván, també rebé bona part del material de fora Mallorca.

El Front de Treballadors de les Illes

I, per si hi faltava res, OEC, en els mítings, no demanava el vot per a la seva agrupació (ens haguérem de presentar, il·legals com érem, sota la disfressa de «Front de Treballadors de les Illes»). Tota la feineda militant, els tríptics, les xerrades a barris i pobles, només tenien una funció: explicar a la població les limitacions d'aquella democràcia pactada; aconsellar que, per aprofundir-la, s'havien d'autoorganitzar, enfortir els sindicats, partits obrers, associacions de veïns, Unió de Pagesos... En Jaume Obrador, n'Aina Gomila, n'An-

toni Perelló, en Pep Capó, n'Antoni Abarca, jo mateix, no demanàrem el vot pel Front de Treballadors. L'OEC va participar en les eleccions com a possibilitat de rompre la muralla de silenci que ens envoltava i arribar a nous sectors populars. La funció del partit —en la nostra concepció— no era assolir el poder, aconseguir escons. Per a nosaltres, la feina del partit consistia a dinamitzar la vida associativa dels treballadors. Per això no dèiem: «Ens heu de votar», sinó «Reforçau els sindicats; enfortiu els sindicats de classe». Els historiadors que només saben sumar i multiplicar números ho haurien de tenir en compte quan treuen conclusions analitzant només els percentatges electorals.

La victòria política de la burgesia

La victòria política de la burgesia damunt les forces que havien portat la flama de la resistència antifranquista durant tants d'anys era total i absoluta. També hi hagué petits terratrèmols a l'interior dels partits comunistes. Una part de la direcció d'OEC inicià un estrany procés d'unitat amb MC que a molts militants no ens agradà. L'OEC, partit d'herència antiestalinista, i que no tenia res a veure amb els corrents típics de la III Internacional, es va veure immers en una maniobra que finalment acabà per dividir-la. Arreu de l'estat, la majoria de quadres i militants optaren per no seguir tan burda vampirització i optaren per treballar tan sols en sindicats, organitzacions culturals o associacions de veïns. Altres iniciaren processos d'unitat amb partits nacionalistes. Només un 10% del Partit fou finalment absorbit per MC. A les Illes, amb Mateu Ramis vaig participar en els reunions inicials que tinguérem amb Eugenio del Río, Álvarez Dorronsoro, Enrique Cañameres i Vicente Villacusa (aquests darrers, dirigents d'OEC que ja s'havien passat a MC). Isidre Forteza i Jesús Vives eren les responsables mallorquines del procés d'absorció. Però a Mallorca —com havia passat a la resta de l'estat— tan sols un petit sec-

tor dirigit per Toni Mir (l'actual president de l'OCB) acceptà les condicions imposades pels maioistes. Tota l'organització, els barris, dirigits per Paco Mengod i Jaume Obrador; les CC.OO. de la sabata i la fusta, muntades per Guillem Coll, Maria Duran i Antoni Perelló a Inca i Manacor; pobles, amb Pere Tries; banca, amb Pep Bernat; estudiants, mestres, sectors professionals, optarem per entrar en contacte amb el partit que aleshores ens semblava més conseqüent amb les idees d'autogestió, socialisme i alliberament nacional que sempre havíem defensat. I aquest partit era el PSM.

Mateu Morro, secretari general de l'OEC

El nostre secretari general, en Mateu Morro, ja feia temps que havia fet la passa i ens fornava de material de debat. El PSM aleshores ja s'havia desfet de la gent que volia la unió amb el PSOE. Els Tarabini, Àngel Muerza, Paco Obrador o Celestí Alomar feia una bona temporada que havien marxat. Per a un observador de l'exterior pareixia que ja no quedaven reformistes a l'interior. Arribava el moment important d'una definició davant el referèndum constitucional. La burgesia, després de l'èxit als comicis, arrodonia la seva victòria aclaparadora sobre les forces revolucionàries, volent fer aprovar una constitució espanyolista que no reconeixia ni el dret a la federació dels Països Catalans. També proclamava la monarquia —el Rei posat per Franco— com a única forma d'estat i santificava la immutabilitat de la propietat privada damunt els mitjans de producció. Igualment era legalitzat el cop d'estat «constitucional» si perillava la «sagrada unitat de Espanya». El PCE aprovà la Constitució. El PSM propugnà l'abstenció. L'opció, per a uns revolucionaris, era clara. Aniríem vers l'esquerra, és a dir, el PSM. El PCE tornava esdevenir el major suport del franquisme reformat.

Establírem els contactes adients. El PSM —encara era un grup extraparlamentari— estava una mica debilitat. La premsa havia

HISTÒRIES DEL DESENCÍS
(Editorial Moll)

VIDA D'ARTISTA
(Llibres del Segle)

de M. LÓPEZ CRESPI

**ES PODEN TROBAR A TOTES
LES LLIBRERIES MALLORQUINES**

**EXIGIU AQUESTS LLIBRES AL VOSTRE
LLIBRETER SI NO ELS TROBAU**

pressionat amunt i avall per a forçar-lo a la unitat amb el PSOE. Crec que, en bona part de la militància —els sectors d'esquerra—, hi hagué alegria sincera pel suport que significava una entrada massiva de militants de l'OEC. A les reunions en el carrer del Temple, hi acudia la direcció del PSM i alguns militants de base. En Sebastià Serra, en Biel Majoral, en Damià Ferrà-Ponç i el seu cosí, en Damià Pons. En Mateu Joan Florit (l'actual director de *L'Estel de Mallorca*) i en Jaume Montcades, deien: «Ara serem més, a les properes eleccions traurem diputats i regidors!». Eren molt actives na Margalida Bujosa, na Xesca Velasco i na Conxa Forteza (aquesta darrera una al·lota «tot-terreny», que feia sense protestar qualsevol feina urgent i necessària). Els germans Armengol eren una mica més reticents. Record que sempre callaven. Miraven sense dir res tot aquell embalum de la unitat entre revolucionaris. Es veu que ja feien passes per entrar en el PSOE i no els agradava l'enfortiment inesperat del nacionalisme conseqüent.

El IV Congrés del PSM

Es muntaren unes comissions unitàries per a redactar noves ponències ideològiques. Després d'un procés de discussió i d'entrada en contacte, havíem de fer, a Inca, un Congrés (el IV) especial que segellés l'acostament dels grups i, de ser aprovades les resolucions per la militància d'ambdós col·lectius, donaríem per acabat la feina d'unitat.

De fora estant, molta gent independent recolzà aquell procés tan prometedor per al nacionalisme illenc. Nombrosos militants de les associacions de veïns ens animaren a continuar el procés unitari. Però la premsa oficial, antics militants del PSM que ara feien el joc al PSOE, no ho veien tan clar, això de reforçar el nacionalisme. N'Andreu Manresa —entre molts d'altres— des de les pàgines de «Balears» escri-

“

**El PCE tornava
esdevenir el
major suport
del franquisme
reformat.**

”

via cada dia en contra del nacionalisme conseqüent i el socialisme no pactista dels dos col·lectius en procés d'unificació. En José Jaume també escrigué sovint en contra del «*absurdo radicalismo pesemero con añadidos comunistas*».

Malgrat les absurdes i ferestes campanyes, tot marxà com una roda i finalment, els dies 15, 16 i 17 de desembre de 1978, a l'antic local d'OEC a Inca, tingué lloc el Congrés d'Unitat (IV Congrés) entre el Col·lectiu Socialista (OEC i independents) i el PSM. Havíem estat treballant a fons un bon parell de mesos. Les ponències que vàrem debatre i que al final —després de la incorporació de nombroses esmenes— foren aprovades per unanimitat eren «Anàlisi de la situació política»; «El nostre nacionalisme»; «Estratègia socialista» i «Tipus de partit». Uns cent cinquanta representants, tant de les agrupacions de Ciutat com de la part forana, seguiren les deliberacions i aportaren nous elements al debat.

Per la lliure federació dels Països Catalans

El partit proclamava una tasca urgent i imperiosa: lluitar per la lliure federació dels Països Ca-

talans. La ponència recollia de forma clara i inequívoca, davant certes posicions pseudonacionalistes, que a Mallorca i les nostres Illes —com a la resta de Països Catalans—, les úniques classes interessades objectivament en l'alliberament nacional i de classe eren el poble treballador i les classes populars explotades pel capitalisme.

Alhora quedava garantit el caràcter marxista no dogmàtic del partit. En la ponència aprovada es varen incloure nombrosos punts que reforçaven la necessària coherència política i ideològica de l'organització, rebutjant tant la socialdemocràcia com el burocratisme dels sistemes estalinistes de l'est d'Europa. Optàrem per una via pròpia vers el socialisme i la societat sense classes. Per a nosaltres —el PSM que sorgí del IV Congrés—, la socialdemocràcia solament volia reformar el capitalisme, però no substituir-lo per la societat socialista. Es tractava d'anar bastint un instrument de lluita per al nostre poble i no solament una mera maquinària electoral. Ens definírem per un socialisme autogestinari on el protagonisme seria del poble autoorganitzat i no dels partits polítics. També lluitàvem per un nou model de vida quotidiana diferent a l'ofert pel consumisme i la ideologia burgesa.

Per un racó, els germans Armengol —que després passarien al PSOE— protestaven i feien rotllos amb els seus simpatitzants. En Damià Ferrà-Ponç, que no s'oposà a la unificació, feia capadetes estranyes. Vaig pensar «Potser hi haurà problemes en el futur i vendran de la part dretana del partit». Va ser una intuïció del moment. No em podia imaginar el que pocs mesos endavant, després d'un relatiu èxit electoral, s'esdevendria.

Aquell desembre tot rutllà a la perfecció. El nacionalisme i el socialisme a Mallorca quedaven consolidats amb el reforçament del PSM. Era un èxit de les classes populars mallorquines i dels seus

a. C. I.

TOMEU MARTÍ I FLORIT

Dret de conquesta

Aquest és el text d'unes postals que s'han editat per trametre al senyor Gonzalo Torrente Ballester, acadèmic espanyol que al final de la manifestació de Salamanca en contra de la devolució dels arxius històrics de la Generalitat, va invocar el «*derecho de conquista*» per justificar la demanda que els arxius romanguin a la ciutat espanyola.

«Distinguit senyor,

Aquest és el «dret de conquesta» al que va ser sotmesa Catalunya i que vostè va defensar el passat 30 de març a Salamanca:

- 3.800 executats entre 1939 i 1953, entre ells el president Lluís Companys, elegit democràticament pel poble de Catalunya.
- 40.000 processats en Consell de Guerra entre 1939 i 1945.
- 150.000 exiliats.
- 16.000 funcionaris cessats.
- 1.000 mestres depurats.
- 23 periòdics i més de 200 revistes en llengua catalana prohibits.
- L'edició de llibres en català reduïda a zero, quan s'havia arribat als 750 títols anuals.
- La llengua catalana relegada exclusivament a l'àmbit familiar, prohibida i sancionada a l'administració pública, a l'ensenyament i a qualsevol altra activitat oficial, inclosa la religiosa.
- La major part de les entitats culturals, polítiques, sindicals i cíviques clausurades; els seus patrimonis requisats o espoliats.
- La bandera de Catalunya prohibida, etc.

Amb tot això es pretenia la definitiva eliminació de Catalunya. Malgrat tot, els catalans d'avui apostam, sense rancúnia, per la concòrdia i la convivència de tots els pobles i nacions.»

I en Fatxada ho celebra a sa Fatxina! Ω

sectors intel·lectuals més lúcids.

La nova executiva del partit la formaven: Sebastià Serra (secretari polític); Eberhard Grosske (relacions exteriors); Joan Perelló (cultura); Pep Bernat (moviment obrer); Jaume Obrador (moviment ciutadà); M. López Crespi (formació); Margalida Bujosa (dona); Joan Mesquida (joventut); Jaume Montcades (propaganda); Rafel Oliver (revista); J.A. Adrover (pàgina) i Paco Mengod (organització). Ω

ANTÒNIA VICENS
presentarà el llibre de
M. LÓPEZ CRESPI

VIDA D'ARTISTA
(Llibres del Segle)

SALÓ D'ACTES DE LA
«FIRA DEL LLIBRE»
(Passeig del Born)
dia 2 de juny (divendres)
a les 19 hores

Construcció i reparació de to tipus de portes enrotllables, basculants, ballestes i practicables, barreres, etc.
Serralleria en general

TOT EN PORTES CASTELLÓ

Portes automàtiques amb comandament a distància o claus.
Panys de seguretat. Portes blindades

c/ Antoni Ribes, 29-c • 07006 Ciutat de Mallorca
Telèfon 46 25 55. Mòbil: 908 43 70 56

PODA DE PALMERES TOMEU CATALÀ

Tel. 79 77 25 • 60 27 20

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Principat, València, Mallorca: Catalunya tota (III)

1341: El sufix germànic «-esc» fou desplaçat durant el segon terç del segle XIV pel sufix llatí «-anus» i les corresponents formes en «romanç», «català» o «llengua catalana». A la carta de cessió del lloc Sagra (Marina Alta) a l'ordre de Santiago, estesa per duplicat a Belència, el 17-IX-1341, pel notari valencià Bernat Soler, llegim per primera vegada en tot el domini lingüístic nostre l'expressió «llengua catalana»: una carta era «escrita en lletra e llengua castellana, et l'altra al ditcho don Pedro de Villanueva en plan escrita en lletra et llengua catalana».

També el metge lleidatà Jacme d'Agramont, mort el 1348, tingué ben present el marc nacional com a marc de referència geogràfica en diversos passatges del seu tractat *Regiment de preservació de pestilència*, com ara quan escriu: «... en València o en Mayllorques o en Barcelona poria fer gran fret algun any que tots torongers hi morrien. E en Leyda poria fer tan forçor fret algun any que no solament los torongers hi morrien, ans encara hi morrien totes les herbes e tots els arbres».

Textos documentals: època de sant Vicenç Ferrer i d'Eiximenis (1348-1412)

1352: Al capítol 5è de la Crònica del rei Pere el Ceremoniós, llegim sobre la batalla naval que els venecians i la Corona d'Aragó lliuraren contra l'enemic comú tradicional, els genovesos, que, després d'aplegar-se a Messina les «24 galees que s'eren armades en breu temps en nostres mars, en Barcelona, e en València, en Mallorca, e en Cotlliure, e en les marítimes de Girona e de Tarragona», amb les vint que duia Venècia, un fort temporal les dispersà totes, però a la fi «no se'n perdé alguna, sinó una galea dels catalans que era de València, de la qual era còmit En Brunet, nebot den Rull (famós mariner valencià), la qual galea jamés no es trobà».

1356: Pere el Ceremoniós tramet una carta al comte de Dènia i després n'envia de semblants a uns altres nobles. Al registre on és copiada la carta aragonesa llegim: «*Similis (Iliera) fuit directa egregio Alfonso comiti Denie, in vulgaritam Cathalano*», o sia, «una carta semblant fou adreçada a l'egregui Alfons, comte de Dènia, en llengua catalana del poble». Es

tracta d'Alfons d'Aragó, dit el Vell, primer duc de Gandia i primer comte de Dènia.

1360: El cadí de Xàtiva i un jueu de Barcelona actuen d'interprets d'unes capitulacions pel rescat d'un visir de Fes, ja que parlaven català i àrab: «*scientes loqui et intelligare ad modum catalanorum et eciam algaraviam et linguam*» del susdit visir.

El mateix any, data 12-12, la reina Elionor s'adreça a Domènec Lull, batle i procurador d'Elx i Crevillent, tot prevenint-lo de no actuar «contra ús e costum antigament usat... en Elx», en el sentit que Mahomet Alfoll «us deye donar en cristianesch translats del manual o compte seu...». Sovint, durant el segle XIV hi ha una oposició entre «cristianesch» o

catalanus i «*Berengarius Stampa, de Valentia, catalanus*». A les universitats medievals europees els estudiants eren classificats segons procedència nacional (lingüística).

1370: Extractes sobre les disposicions testificals sobre la mort d'en Joan Roca, testimoni per Moissés Salvador, jueu de Lisbona: «...entre los mercadés catalans que y pujaren e meteren ses robes e mercaderies e persones hi veu En Johan Roca, mercader de València... que li dix que el dit Johan Roca e Bernat Mascarós, fill d'un mercader de València e tots los catalans qui eren en dita fusta...» També testimoni de Bernat Serra, notari, ciutadà de València: «... ell viu en la dita ciutat de Lisbona alguns mercadets catalans entre los quals eren Johan Roca, mercader de València...». Testimoni de «Bernat del Miracle, savi en dret, habitador de la dita ciutat de València»: «... entre los quals catalans que y moriren hi morí En Johan Roca, jove, mercader de València, lo qual testimoni coneixia bé...». I també de Jacme Rigols, mercader, ciutadà de València: «...que el dit johan Roca i tots cuants catalans hi eren morts e perduts, exceptuat un català que havia nom Ramon Pinyana...»

1374: El 24 d'octubre, els jurats de València adrecen una lletra als de Barcelona i Mallorca: «... car per tals semblants certificacions hom guarda sos amics e sa nació de pendre dany...»

1383: Fra Francesc d'Eiximenis, menoret gironí establert a València i enamorat d'ella, tot i reconèixer al pròleg del seu *Regiment de la cosa pública* les arrels ètniques catalanes de la major part dels repobladors del Regne valencià, és el primer que va remarcar que els habitants del regne, per raons jurídiques, no reben ja el nom de catalans, sinó de valencians: «Per totes aquestes coses e raons ha volgut Nostre Senyor Déu que poble valencià sia poble especial i elec entre los altres de tot Espanya. Car com sia vengut i eixit, per la major partida, de Catalunya, e li sia al costat, emperò no es nomena poble català, ans per especial privilegi ha propi nom e es nomena poble valencià. E per aquestes mateixes raons és digna cosa que la ciutat qui és cap de tot aquest regne, haja no València, que aitant val

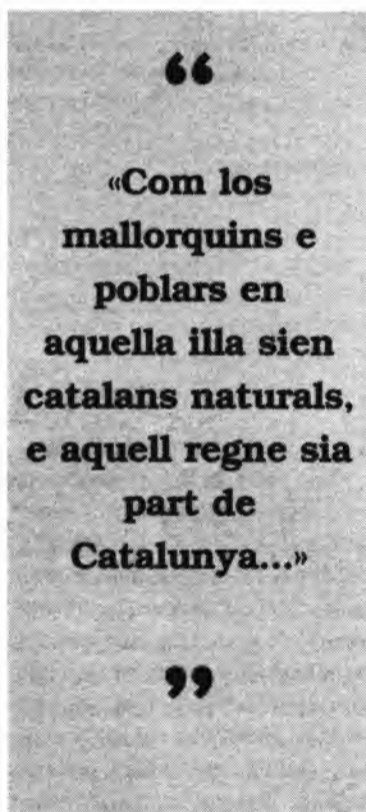
dir com ciutat de valor e ciutat que per excel·lència val e ha valgut e valdrà, ab l'ajuda de Nostre Senyor Déus, fins a la fi del món». Eiximeni, paladí de la burgesia mercantil, no fa sinó recollir hiperbòlicament la incipient consciència particularista i tractar de justificar-la ideològicament davant els jurats de València, als quals anava adreçada l'obra: podien vanagloriar-se d'haver heretat un nom llatí, d'estirp romana que l'ennobleix.

1388: El Consell general de València, considerant els «molts grans damnatges» infringits pels «infidels moros de Barberia» i que el «sostenir tals coses era no solament confusió e vergonya de cristians, especialment d'aquesta nació, ...ans encara era notable dany d'aquesta ciutat e de son regne», acordà prendre les mesures oportunes a les ciutats de Barcelona i Mallorca.

1392: Quan el Consell de València coneix els triomfs de l'infant Martí de Sicília, els considera com «honor e utilitat de la

costat escriu en la seva traducció del *Valeri Màxim*: «E com lo dit Rey (Massinissa) fos barbre, que vol dir hom estrany a la terra on és, qui no col Déu, com serien els catalans, (els) turchs o tartres»; per un altre cantó s'adreça als jurats barcelonins dient-los que tradueix el llibre «de llatí en la nostra vulgada llengua materna valenciana» amb quatre adjectius aplicats al nom llengua.

1398: Els jurats de València tornen a adreçar-se als consellers de Barcelona per comunicar-los que l'estol conjunt tramès a Barberia és a Moraira a causa d'una forta tempesta, i l'any següent s'adrecen per escrit als diputats del General Consell de Catalunya per agrair-los la galera que han prestat a la ciutat de València a fi d'armar-la contra els berbers, «per donar a aquells durs càstichs, terrible terror e punició condigna de tants damnatges per aquells donats, entre els altres, a la catalana nació...». En una missiva del 12-9-1399, els jurats de València al·ludeixen

«aljama» aplicat també a la llengua catalana i en contraposició a «sarraïnesc», «moresc» o «morisc» o «algaravia», aplicat a la llengua àrab. En aquella època «parlar en cristià» a ca nostra era parlar en català, ja veieu.

1365: Els diputats de Mallorca escriuen al rei Pere el Ceremoniós. «Com los mallorquins e poblars en aquella illa sien catalans naturals, e aquell regne sia part de Catalunya...».

1368: En una relació d'estudiants d'un col·legi de Bolonya (Itàlia) apareixen un parell de valencians: «*Domenico Maston (Domènec Mascó), de Valentia,*

«Mestre Vicent parlava en les seves predicacions en el seu idioma vulgar de Catalunya o valencià.» Claustre de l'església de Sant Francesc, on va predicar sant Vicenç Ferrer.

Corona reyal d'Aragó; encara a tota la nació catalana». El mateix any, els regidors valencians s'adrecen als de Mallorca planyent-se de la inseguretats que hi ha a la mar, i apliquen l'expressió «nació catalana» als tres països catalanoparlants: «... on és el vigor de la nació catalana, que feia tributaries totes altres nacions circumvehines? E ara, hòmens de no res e ineptes mos fan tals e tants danys e oltratges, no sens vituperi de la tota nació e de tota cristiannitat... E referint-nos a fer sobre açò, ensems ab vós a ab Catalunya...»

1395: Fra Antoni Canals, mentor de l'aristocràcia valenciana, manté una positura semblant a la d'Eiximenis, ja que, si per un

a la tradicional presumpció dels advocats, fent seu un «antich proverbi» popular que diu:

«Draps de França e llibres
[de Bolunya
consumen Aragó e tota Catalunya.]»

Que hi hagués un tal proverbi demostra que la consciència nacional pancatalana es trobava fortament arrelada sota l'expressió popular «tota Catalunya» aplicada també a València i a Mallorca.

El 28-9-2398, el rei Martí l'Humà demanà en sengles cartes adreçades als jurats de València i de Mallorca i als consellers de Barcelona, que vulguen trametre un estol a Avinyó, en auxili de l'assejat papa Benet XIII: «Així

com creem sapiats que lo Sant Pare és constituït en gran necessitat e presura dins la ciutat d'Avinyó, en tant que si per nós ni li és socorregut prestament, ells e tots aquells que ab ell són, de nostra nació, porrien encorrer en llurs persones e béns irremparable perill, de què es seguiria a nós e a tota nostra nació vituperi e escarn».

Fra Vicent Ferrer (1350-1419) ens forneix de molts textos interessants. Així, en un sermó adreçat a les gents de la Serrania (interior del Regne de València, repoblat majorment per aragonesos) els diu: «Vosaltres de la Serrania, que estats enmig de Castella e de Catalunya, e per ço prenets un vocable castellà e altre català...». O sia, que no sols diu català a la llengua, sinó que diu «Catalunya» a la part catalanoparlant del Regne de València i, horror per a *Las Provincias* i els seus fills blavers!, això en boca d'un sant legalment canonicat, el sant valencià més popular i internacional.

Al llarg del procés de canonicació de fra Vicent Ferrer (1445-55) queden arrellegades diverses declaracions de testimonis, i hi queda constància que anomenen catalana o valenciana la llengua en què parlava el sant pertot Europa. Així, un mestre bretó, Prigentius Ploeviguer, declarà que, malgrat «no entendre en general l'idioma català de què es servia mestre Vicent», aquella gran multitud de bretons quedaven edificats «gràcies a la dolçor de la seva oratòria, als gestos que feia i, segons deia tothom en general, a la inspiració divina». L'arquebisbe de Tolosa (Occitània) testificava així (traduïm també del llatí): «I malgrat que el mateix mestre Vicent parlava en les seves predicacions en el seu idioma vulgar de Catalunya o valencià (*in sua vulgari idiomate Catalonie seu Valentino*), tots els que l'escoltaven, tant si eren tolosans com si eren bascons i gals, encara, els qui procedents d'altres nacions i llengües, s'hi congregaven per tal

motiu, reconeixien i deien que entenien plenament i perfectament els sermons que predicava el susdit mestre Vicent i que copsaven el significat de les seves paraules, la qual cosa fou considerada per tots com singular miracle i do especial». Un altre occità recollia així l'oscil·lació onomàstica autòctona de la llengua del sant: «I tant pareixia obrar en el susdit mestre la gràcia divina que, malgrat que ell tingués la llengua valenciana o catalana (*linguam Valentiam seu catalanicam*) com a pròpia i que s'expressés en ella, tanmateix l'enteniment de qualsevol persona, per molt estranya i allunyada que fos d'aquesta llengua, agafava el significat de les seves paraules i obtenia profit eficaç de la seva doctrina». Un altre occità confirmava el caràcter extraordinari del sermó predicat a Tolosa del Llenguadoc el 1416 adés esmentat: «Després digué que no obstant haver-hi congregat molts forasters i estrangers de diverses nacions, de diferents pàtries i llengües, per tal d'escoltar el famós mestre Vicent, i malgrat ell parlar en vulgar català o valencià (*in vulgari catalanico seve valentino*), els forasters i estrangers copsaven el significat de les seves paraules, les comprenien i contaven en les seves respectives llengües com si fossin compatriotes i parlessin la llengua d'ell».

El barceloní Lluís de Calvó testifica així: «... digué que sabia que el sentien tots, tant els qui eren lluny com els de més a prop, i que els alemanys, francesos i d'altres llengües el sentien parlar en llengua catalana i l'entenien». I també un rei d'armes de la ciutat de València, testimoni ocular a la seva terra: «... digué que hi fou present i... que malgrat d'haver-hi gents de diverses llengües, cristians, pagans i jueus, tots comprenien clarament els seus sermons com si ell prediqués en la seva llengua respectiva quan, després d'usar el llatí, predicava en llengua catalana». (continuarà) **Ricard Colom** Ω

La Mallorca adormida

En observar i analitzar el meu entorn, les circumstàncies que condicionen la vida de la nostra illa, no puc deixar de pensar que visc entre gent (em referesc a gent que sia o no nascuda aquí, que està integrada a la nostra cultura), que està «adormida». Pensar alguna cosa pitjor no m'agrada i no ho vull fer.

A la meua manera d'entendre, el poble mallorquí viu sotmès a les normes i a les imposicions de l'Estat espanyol que, cada dia més, l'empenyen a la seva definitiva liquidació, sense reaccionar, sense protestar, sense lluitar... deu estar «adormit».

Un poble a qui li escatimen el desenvolupament econòmic, social, cultural i polític... aquest és el poble mallorquí.

Se li escatima el desenvolupament econòmic quan, sistemàticament, és espoliat per l'Estat espanyol i pel partit polític que hi domina, el «Partit Socialista Andaluz del senyor González i els seus comparses», que se'n duen els guanys que produeix l'única indústria que tenim, que és la turística. Que els se'n duen a Madrid, capital administrativa de l'Estat espanyol, per enviar-les a Andalusia, que és la capital política. Els ajuden uns mallorquins, llogats com a «exploradors» al seu exèrcit de la rosa i el puny. Aquests els ajuden a exterminar-nos.

Ens imposen la seva cultura. La cultura del «pelotazo»... Ens imposen la seva llengua, els seus cants, la seva música... Ens imposen les seves fires i festes: «La Feria de Abril», «La noche de la copla», «Las 24 horas de la copla», «Festival de cante hondo»...

Els seus «exploradors», gent nascuda aquí, gent que té la missió d'exterminar-nos, duen distintius que els identifiquen: escuts amb roses i punys, escuts

Pere Felip, cap de llista de MV-NPS

amb gavines que volen, escuts que els faculden per comandar. Aquest comandament és suficient per negar-nos el desenvolupament de la nostra llengua, de la nostra música, de les nostres cançons, del nostre teatre...

Ajuden i subvencionen de manera escandalosa la cultura espanyola-andalusa com la «Feria de Abril» que se fa devora el cementeri de Ciutat, o «La noche de la copla» que se fa a ses Voltes, i neguen el pa i la sal a les nostres expressions culturals i populars, a l'ús quotidià i popular de la nostra llengua la qual reprimeixen de la manera més dolça que saben.

Així, per una banda, ens mostren la pastanaga de la normalització lingüística oficial amb quatre pardalades de si hem d'escriure Porto Pi o Portopí, mentre que prohibeixen als locutors de ràdio l'ús de la nostra llengua. Nomenen portaveus dels seus partits forasters o renegats a fi que la

llengua dominant sia la castellano-andalusa. Mentrestant, els capparens parlen de nacionalisme i s'omplen la boca amb la seva voluntat de normalització lingüística.

Així, quan a la nostra societat surt qualche partit com el nostre, o alguna persona com jo, ben aviat els «exploradors» i els seus comandants, els polítics forasters, ens etiqueten més o menys de «locos».

Doncs bé. En principi no és dolent que ens donin aquest qualificatiu als qui, en solitari o en grup, lluitam per la nostra terra i per la nostra gent. I dic en principi, perquè a continuació m'estimaria més que ens definissin com a «caballo». I el nom compost seria «Caballo Loco».

Recordant les velles pel·lícules de l'Oest: És que no és millor esser un defensor de la tribu, com és ara «Caballo Loco», que esser un «explorador» enrolat a l'exèrcit invasor que vol exterminar-nos o confinar-nos a una reserva?

Exploradors a qui el nostre poble «adormit» recolza, ajuda i vota.

Amb orgull dic que, dins el Moviment Veïnal-Nou Partit Socialista (MV NPS), hi ha molts de «Caballos Locos», «Toros Sentados» i altres herois de la resistència. Entre nosaltres no hi ha «exploradors» ni voldria que n'hi hagués mai.

Poble mallorquí!!! Desperta d'una vegada!!! Si vols, ens pots votar. Si ho fas, votes els «Caballos Locos», que amb les seves plomes al cap i amb la seva infrangible voluntat, lluiten per a tu, per a la teva tribu. I això ho feim contra el colonitzador, contra l'explorador que té al seu exèrcit els «comissaris» i els «exploradors».

Una batalla desigual, però bella! **Pere Felip**, candidat a la batlia de Ciutat per MV-NPS Ω

NO BAIXI A PALMA

**Rotulos
Arenal**

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RETOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ TRASIMÉ, 58 • S'ARENAL • TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

La inevitable desintegració d'Espanya (i II)

La segona desfeta

La convulsió de 1808 ocasionada per la guerra napoleònica posa en evidència la ineptitud i covardia del rei Carles IV. La seva deserció enfront de l'invasor precipita l'enfonsament de l'estructura artificial de l'Estat castellà, ja de temps afeblida per la política nefasta de Godoy, primer ministre i amant de la reina, situant el país en un estat d'interregne.

El desastre de Trafalgar, la incapacitat de la minoria dominant i la situació de guerra en què viu el país provoca la pèrdua d'una part de les colònies d'ultramar. Les antigues nacionalitats i regions es mantenen en pau. S'organitzen juntes de defensa i

etc. Però no obliden la seva gallina d'ous d'or. Esquarteren Catalunya mitjançant una nova organització jurídica d'Espanya dividida en províncies.

Foragitades les forces napoleòniques, el nou rei Ferran VII, curt d'intel·ligència com el seu pare, però amb disposició per a la intriga, retorna del confortable exili amb aires de triomfador (1814). Com calia esperar d'un Borbó, aboleix la Constitució en agraïment a l'esforç contret pel poble durant la guerra i amb l'ajut estranger, «*los cien mil hijos de San Luis*», implanta l'absolutisme. És la primera guerra civil d'Espanya.

Es contempen, però, nove-

calculen que entre 1824 i 1854 es produeixen prop de tres-cents moviments sediciosos o intents d'intervenció militar en la vida política de l'Estat. La mortalitat causada durant la IV guerra civil espanyola (1936-39) arriba al seu paroxisme. És fruit de la llavor que sembraren a les colònies d'Amèrica.

Mentrestant, amb la derrota d'Ayacucho (Perú, 1824) es perden les darreres colònies de l'Amèrica continental.

Segueix un llarg període de lluites pel poder. La cort de Madrid és un niu d'escurçons poblada per una munió d'afalagadors que es disputen el favor del monarca per adquirir càrrecs rellevants. Els militars de condició social inferior amb deliri de grandesa aspiren a emparentar-se amb la classe poderosa del país. El seu instrument idoni és la intriga. El nus de l'acció, la conspiració.

A la mort de Ferran VII, la derogació de la llei sàlica precipita el país a la segona i tercera guerra civils. La segona desfeta de l'imperi castellà arriba al nivell més baix.

El general Prim, en un desesperat intent de salvar la monarquia, desterra la corrupta dinastia borbònica i la substitueix per Amadeu I, de la casa de Savoia. Prim mor assassinat i poc després el rei abdica, fastiguejat del cúmul d'intrigants i conspiradors que l'envolten.

Amb la persecució d'idees progressistes i la misèria dels camperols del sud i d'Extremadura s'ha anat formant un clima enverinat. La situació demana un gir social. Una vegada més la minoria dominant castellana dóna proves de la baixa qualitat moral i política del seu govern. L'absència de preceptes doctrinals i l'ambició de poder i cobdícia dels poders fàctics accelera el procés d'anquisolament econòmic del país.

L'adveniment de la Primera República (1873), informa una nova esperança vers el futur, però molt aviat els poders fàctics procuren emmordassar el desig de llibertat.

La indústria es concentra a Catalunya i al País Basc. El futur de la burgesia catalana depèn del grau de submissió a la política de Madrid. L'amenaça del lliurecanisme és l'instrument de coacció

que utilitzen els polítics espanyols de torn. És la causa que motiva la seva feblesa nacionalista. La classe obrera, encisada per les noves filosofies exòtiques que arriben d'Europa, deserta de les files del nacionalisme català i s'inclina per la lluita de classes. El poder central, per mitjà d'agents provocadors infiltrats a les seves files, mantindrà latent un clima d'enfrontaments i tensions socials. És la disjuntiva que divideix el teixit social del nostre poble i l'allunya del compromís històric d'acció unitària nacionalista. Aquest serà el mecanisme idoni que, a partir de la segona meitat del segle XIX, utilitzarà el centralisme castellà contra la unitat política del nostre poble.

Segona represa

La restauració (1875). El cop d'estat del general Pavia acaba amb el feble règim republicà i restaura la monarquia amb Alfons XII com a nou rei. La restauració

ment amb una forta repressió enviant-hi tropes de refresc. La intervenció del Estats Units revela l'autèntica feblesa d'Espanya. És la fi de l'imperi d'ultramar.

Amb la pèrdua de Cuba, Filipines i Puerto Rico (1898), s'inicia la «tercera desfeta». L'exèrcit espanyol, des de Lepant, ha perdut totes les guerres.

És un exèrcit només vàlid per reprimir els descontents de les nacions perifèriques i, en major grau, el nacionalisme català i basc.

Ara, per guanyar galons, només li resten les colònies d'Àfrica i de la metròpoli.

La generació del 98, integrada per intel·lectuals espanyolistes, se sent òrfena. Pressenten el tràgic final de l'hegemonia castellana. Els cal fabricar un mite que salvi Espanya del perill de desintegració.

El filòleg i historiador castellà Menéndez Pidal és l'enviat providencial. Creador de la moderna etapa del nacionalisme castellà, fa néixer un gran entusiasme pel Cid Campeador, figura èpica, mig cavaller i mig aventurer, elevada a la categoria d'heroi nacional de Castella.

S'hi suma més tard Ortega y Gasset, fundador d'una nova doctrina filosòfica integrista basada en la «*comunidad de destino de todos los pueblos de España*» i que serà el fonament de la ideologia dels franquistes i de la política activa contra les nacions perifèriques.

A partir de 1902, i fins el 1931, sota el regnat d'Alfons XIII, la tensió política-econòmica del país s'agreuja. A Catalunya, però, existeix una burgesia activa i acomodada, orgullosa del seu passat ancestral, que cultiva el treball, l'estalvi i l'esforç individual, interessada pel proteccionisme aranzelari del qual depèn el seu comerç, defensa la llibertat política i l'extensió del poder de compra. Aquesta burgesia dinàmica i possibilista, representada pels prestigiosos polítics catalans, com Prat de la Riba i Francesc Cambó, sota el lema de «Catalunya endins», pretén introduir en el govern centralista de Madrid una nova política sòcio-econòmica més d'acord amb els canons dels països europeus, però la petrificació de l'Estat espanyol i els poders fàctics que el sostenen li fan fracassar tots els intents.

Per la penúria d'espai saltarem algunes de les etapes del regnat d'Alfons XIII, de tots conegudes, on la degradació i podridura de l'atrotinat imperi l'encara definitivament a la total desintegració.

Però el poble, aprofitant el resultat de les eleccions municipi-

«La inútil mortaldat ha engendrat un nou salvador amb espasa. Es diu Francisco Franco però l'anomenen «Caudillo d'Espanya por la gracia de Dios».»

cada una d'elles governa dins els límits de la seva jurisdicció. Catalunya, de cara a Europa, dóna proves convincentes que pot governar-se per si mateixa. L'Estat espanyol li és un destorb.

Paradoxalment, les baionetes de l'exèrcit napoleònic obren el camí per a l'entrada d'aires de renovació. Les Corts elaboren una Constitució de caràcter liberal (1812): divisió de poders, llibertats fonamentals, rei constitucional, abolició de la Inquisició i dels drets feudals de «*señorío*»,

tats, els comandaments de l'exèrcit, reservats a l'aristocràcia, canvien de mà. Ja no caldrà viure amb el mínim esforç exercint de soldat ras. Es professionalitza la carrera militar. Per seguir la carrera de les armes ja no compta el nivell social dels aspirants. S'obre un nou cicle d'intrigues, conspiracions i «*pronunciamientos*». El codi genètic format durant els anys de la reconquesta, «viure de la guerra i de l'ocupació militar» troba el seu moment culminant. Alguns historiadors

“
Una vegada més
la minoria
dominant
castellana dóna
proves de la baixa
qualitat moral i
política del seu
govern.
”

es caracteritza pel període de pau en contrast amb les turbulències d'ençà dels començaments de segle. Però és una pau imposada per la fatiga i de curta durada.

Mentre que la funció pública ha arribat a ésser benefici i no ofici, la pobresa dels camperols d'Andalusia i Extremadura és un pes mort per a l'economia nacional. Produeixen poc i consumeixen poc.

A Madrid segueix governant una «*camarilla*» mancada de seny polític.

A la resta de les colònies d'ultramar es viu una forta agitació independentista. El centralisme opressor de la metròpoli es nega a fer concessions i respon inútil-

pals a les capitals, dona proves de posseir un sentit intuïtiu de la història i fa fora el rei. És la fi de la monarquia i l'inici de la Segona República (1931). S'inicia la «tercera represa».

Cal significar que, en el fons de la qüestió, la República fou la fórmula màgica i l'element subsidiari del mite, encaminada a salvar de l'enfonsada l'Estat opressor, i per als militars altres un compàs d'espera de cara a intervencions futures. També ens cal insistir que la noblesa d'ànima del poble li impedeix interpretar la cara oculta de la història. Amb la transició de l'any 1977 es repetirà aquest procés.

A la darrerria del segle XIX l'Estat espanyol és un edifici afectat de profundes esquerdes. Els intel·lectuals castellans de la generació del 98 necessiten crear un mite de paper per apuntalar-lo. L'any 1936 l'edifici trontolla encara més fort. Ara, per consagrar un nou mite que el sostingui, a la «rancia estirpe castellana» li caldrà provocar la mal dita IV guerra civil. Els cal mantenir l'estructura parasitària de l'Estat.

La inútil mortaldat ha engendrat un nou salvador amb espasa. Es diu Francisco Franco però l'anomenen «Caudillo d'Espanya por la gracia de Dios». El nacional-catolicisme el bateja i Hitler i Mussolini li fan de padrins. L'any 1975 aquest enviat de la providència expira, deixant tot un seguit de records funestos.

La pregunta que ara ens cal fer és: Quant de temps durarà la tercera represa? I quin serà el mòbil que impulsarà la desintegració

definitiva d'Espanya, és a dir, de l'Estat Espanyol modern?

Segons el professor Batista i Roca, la sort dels Països Catalans va lligada amb el diagnòstic i el pronòstic del mal d'Espanya. Si Espanya ha entrat ja a les etapes finals d'aquest procés, és preferible que els catalans no ens emboliquem més en els mals d'Espanya.

L'enfonsada d'Espanya portaria la nostra. No oblidem el complet fracàs de la política de «l'Espanya gran» de Cambó i la de «Catalunya, baluard de la República» de l'Esquerra. Disortadament, el desconeixement del mètode d'anàlisi de la història farà que l'any 1986 es repeteixi l'operació Cambó a través del Partit Reformista de Roca i Junyent amb un estrepitós fracàs.

Els Països Catalans hem de salvar-nos esdevenint uns estats successors. A més, des de la Renaixença de la Nació Catalana tenim una missió que no podem deixar d'acomplir: fer del nostre poble renovellat un poble modern, culte, progressiu i sobretot, europeu. Anticipant-nos a la desintegració final d'aquest imperi de les acaballes, hem d'intensificar i redoblar els nostres esforços per esser una estrella més en el firmament de la Comunitat Europea.

Són excessius els segles que fa que els estem donant les gràcies pel fet que ens deixin viure i treballar per ells. Ha arribat el moment de dir-los amb coratge i el cap ben alt: Ja no us podem aguantar més! **Consell Nacional Català** Ω

Parlem clar i llampant

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

Xiulada desafinada

La vàrem escoltar, germanets i germanetes, la xiulada desafinada i ben forastera –més d'ànima que de cos– publicada en lletres de motlo el 14 de maig passat: «*Creo que el catalán no tendría que existir aquí, porque esto es España.*»

Què vos sembla? Ja hi podem anar confiats amb els grans de-

fensors de la germanor universal entre totes les races del món; els qui a Mallorca vénen a donar-nos lliçons d'hospitalitat.

Ah, i no vos cregueu que la solfa encarnada l'hagi composta un que se digui, suposem, Fernández, Gómez, González o Martínez. No, l'autor de la tronada manicomial porta –per vergonya seva,

dels seus pares i dels seus fills– un cognom ben mallorquí, per no dir ben català. Un cognom que me call perquè no vull fer un greuge als mallorquins i als catalans en general que el puguin portar.

Però que pensaria un senyor –posem-li per nom Sebastià Caparrós– si un bon dia al diari *Avui*, amb gran complaença, sortís reproduïda la següent manifestació d'en Vargas Llosa, retornat ja a Lima després d'uns quants d'anys d'exili per Europa: «Crec que l'espanyol no hauria d'existir aquí, perquè això és el Perú». Pensaria que el novel·lista sud-americà, a hores d'ara tan amic de Madrid, ha perdut la xaveta i desbarra.

Doncs bé. Ja m'enteneu, o més ben dit, entén qui vol entendre; perquè no hi ha pitjor sord que aquell que sense tenir les orelles embussades, no vol sentir. Ω

Indonèsia

País on els prínceps de Lugo han passat la lluna de mel

La intolerància islàmica també s'acreu en aquest estat format per moltes illes, totes elles molt poblades. Les víctimes són els cristians.

Per un costat, els grups islamistes tenen llibertat de part del govern, que és una dictadura militar. Hom hi encoratja els joves musulmans a prendre mullers cristianes a fi que llurs fills siguin educats –com és obligat– dins l'islam.

Timor és una petita illa exportuguesa de majoria catòlica, on l'exèrcit indonesi practica un brutal genocidi contra els timonesos, davant una passivitat quasi total del mateix Vaticà. Allí la intolerància és major; certs soldats indonesis que ocupen Timor oriental acostumen a profanar esglésies

i monuments cristians.

Irian Jaya, la part occidental de Nova Guinea, es troba en via ràpida d'islamització a causa de la forta immigració javanesa, que no sols no vol integrar-s'hi, ans adopta postures d'agressiva colonització cultural i religiosa. Els autòctons papús, de majoria cristiana, es troben cada vegada més oprimits en llur pròpia terra i temen que llur cultura i institucions cristianes acabin essent anorreades per l'allau migratori colonitzador.

L'organització «Portes Obertes» demana de pregar per aquests temes perquè els cristians i cristianes a Indonèsia, especialment a Timor i Nova Guinea, siguin protegits de l'opressió musulmana. **Ajuda Evangèlica** Ω

ANUNCIAU-VOS A

L'ESTEL de Mallorca

LA VOSTRA EMPRESA GUANYARÀ DOBLERS!!

L'ESTEL de Mallorca

El diari dels mallorquins!!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!!

REPARACIÓ I VENDA MOTOS I BICICLETES

TOMEU JAUME

Avda. Baix des Cos, 74 • Tel. 55 02 48 • MANACOR

JOE'S

CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

Viajes **Xaloki, s.a.**

S'ARENAL • c/ M. A. Salvà, 38.
Tel. 267450-54 • Fax 269000
LLUCMAJOR • Superm. Prohens
Ronda Migjorn, s/n • Tel. 120164

RL

JOIERIA RAMON LLULL

FEINES D'ENCÀRREC • TALLER PROPÍ
TROFEUS ESPORTIUS • DISSENY PROPÍ
CONSULTI PRESSUPOSTS

Pl. Ramon Llull, 14 • Tel. 55 59 73
Taller: Pl. Sant Jaume, 18 • Tel. 84 34 75
07500 MANACOR

CAN GORRIÓ

VENDA I ESMOLAT D'EINES DE FUSTERIA

Avda. Mn Alcover, 28 • Tel. 552973
07500 MANACOR

ORFEO MANACOR

ORFEO BALEARES S.L.
Protecció contra incendis

SEBASTIÀ ROMAN FULLANA
DELEGAT • Tel. 84 39 78

Avda. Salvador Juan, 39-B
Tel. i fax 55 18 63 • 07500 MANACOR

GRAVAT DE CRISTALLS
Miquel Truyols

Gravam vidres d'hotels,
restaurants, locals comercials
etc. sense desmuntar
C/ Puresa, 38 • Tel. 881613 • Inca

ZURICH ASSEGURANCES
FRANCISCO MAS FERRÀ

Oficina: c/ Indústria, 21
Tel. 28 80 12 - Palma
Part.: c/ Zafoteza Musoles, 13, 1º
Tel. 41 69 16 - Palma

Menjars Mallorquins

Obert els migdies (diumenge tancat)
Divendres i dissabte al vespre

Avda. Salvador Juan, 50 • Tel. 554950
07500 MANACOR (Mallorca)

J Jani s.L.

SERVEIS DE NETEJA

Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasmè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 25
07006 S'arenal (Palma)

Carn capolada (16)

JAUME SASTRE

L'operació "Barco de Rejilla" impulsada per ERC en aquestes eleccions ha provocat una polèmica i un debat espectacular que s'ha convertit en un dels eixos de la campanya electoral. Qui és foraster? Què vol dir «Barco de Rejilla»? D'on ve aquesta expressió popular mallorquina? Precisament per contribuir a aquest debat reproduesc a continuació les respostes de Jaume Santandreu, Bernat Joan, Maria Obrador, Bartomeu Mestre, Joan Mir, Biel Majoral i Miquel López Crespí recollides en entrevistes publicades a L'ESTEL.

Jaume Santandreu (15 gener 1992): *-Barco de Rejilla?*

- No, de sucre perquè el de «rejilla» s'enfonsen molt prest. Hi posaria tots els espanyols, l'enemic és Espanya, i tot aquell que senti com un espanyol, doncs, aquell t'esclafa, no hem d'anar pus per les bardisses.

- En Ghandi, per aconseguir la independència de l'Índia, va provocar i desafiar obertament els anglesos. Quan creus que deixarem d'autoinculpar-nos, i desafiarem obertament els espanyols?

- Jo no som profeta per saber quan, però jo ja he començat, amb la meua actitud i les meves paraules. El que necessitam obertament és sortir dels traumes i dels complexos, i saber que som un poble com tots els altres, un poble de veritat. El nostre poble no és un poble vulgar, no és un poble subnormal, com de vegades ens volen fer pensar plataformes i campanyes. Jo som fill d'un poble que no és gens vulgar, jo em neg a aquesta vulgaritat, em neg a aquesta imatge que et donen de cosa vulgar, ells volen presentar-nos com aquest poble de xescferteza i de plataforma, de rondalla i de gonellistes, això va contra el meu sentit de la dignitat, els nostres homes i dones són unes grans persones, uns grans senyors. Aquesta és la nostra personalitat i l'hem de reivindicar, no la que ens volen fer creure; vejam a veure què putes tenc a veure jo amb un andalús, jo vull ésser amic d'un andalús, ara bé jo no som un andalús ni hi tenc res a veure. Sempre que hi ha un domini és perquè l'altre té un sentit d'inferioritat, i nosaltres no n'hem de tenir.

Joan Mir (15 febrer 1992): *- Com tractaríeu el problema dels forasters a Mallorca?*

- Mallorca sempre ha estat terra hospitalaria i d'acolliment. Per res voldria que el meu poble tornàs tan racista i xenòfob com l'espanyol. El govern espanyol ha fet la llei d'estrangeria per expulsar de mala manera molts de forasters del seu territori. La policia agafa quatre desgraciats que amb prou feines guanyen per menjar, els maltracta i els tanca dins un quartutxo de l'aeroport, sense menjar ni res, fins que un avió se'ls endú. No, no hem de ser com els espanyols. Aquí ha de trobar la nostra hospitalitat tothom que respectuosament la sol·liciti. Només aquells que ens volen esborrar del mapa, aquells que després d'anys de viure aquí no volen entendre el mallorquí, aquells que han vingut per rifar-se de nosaltres, tots aquests han de ser retirats de la circulació. Educadament, amb bones maneres han de ser dipositats dins un barco que els torni a la ignomínia d'on han sortit. No, de cap manera, no hem de ser un poble sense pietat com l'espanyol.

Bernat Joan (15 de setembre 1992): *El PSM ha assumit el discurs del colonitzador que diu que Barco de Rejilla és una frase racista, què contestaries a això?*

- Pobres! Això passa molt quan no és té el nord gaire clar i jo veig molta desorientació dins determinats partits que es diuen nacionalistes. Si hi ha una cosa elemental, és que a nivell popular, i no amb això s'ha de dir que es faci populisme, qual-sevol país que està ocupat i que està colonitzat genera una sèrie d'expressions contra el colonitzador. Per exemple, quan Louis-Jean Calvet fa el tractat sobre glotofàgia, *Lingüística i colonialisme*, ell mateix tria la portada i hi posa un negre que crida: *Francesos, go home! Francesos, a ca vostra!* No crec que ningú s'atreveixi a dir que això sigui un crit racista malgrat que d'una manera bastant contundent desqualifica els

“

“El que necessitam és sortir dels traumes i dels complexos.” J. Santandreu

”

francesos pel fet d'esser-ho i els engega. Per tant, Barco de Rejilla no és una frase racista.

- Es diu a Eivissa Barco de Rejilla?

-No

- Hi ha algun mot de rebuig contra els colonitzadors espanyols?

- Si, per exemple, el terme Foraster. Ara bé, alerta! Hi ha hagut una davallada de l'ús del terme foraster. Jo record que quan era infant era un terme d'ús corrent a ca nostra i a qual-sevol casa eivissenca. Aquest terme va anar perdent força a mesura que l'ús del català es restringia com també es reduïa l'abast mental d'allò que es podia dir en català. D'alguna manera la recuperació d'ús comporta la recuperació del terme. És clar que a Eivissa el mot foraster existeix i s'està recuperant molt el seu ús.

Maria Obrador, Coloms a la Sala, (1 d'octubre 1992): *-Barco de Rejilla és una frase racista?*

“

“Quan diuen Barco es refereixen a la gent cabrona, sense mirar llinatges.” B. Majoral

”

- No, jo pens que no. Ja està que totes les coses tenen moltes lectures però aquelles persones que són contràries a la nostra terra i a la nostra llengua no es mereixen res pus que un barco de rejilla. Això no vol dir que dins el barco s'hi posi tothom.

Bartomeu Mestre (1 desembre 1992): *- Els dirigents dels PSM han assumit el discurs del colonitzador que afirma que Barco de Rejilla és una frase racista. En canvi a la ponència electoral d'ERC aprovada al congrés de Felanitx, es pot veure com, per primer cop en la història, un partit polític assumeix aquest crit de protesta. A quin electorat es dirigeix ERC? I a qui dedica el lema Barco de Rejilla?*

- Anem per parts. ERC es dirigeix a tota la ciutadania. Això també figura a la ponència electoral. El projecte cap a la independència beneficiarà tota la població, des de les classes populars, professions liberals, empresariat (petit, mitjà i gros), fins als estudiants, pagesos, etc. etc. Hem de tenir present que a Mallorca, per culpa de Madrid, també hi ha misèria. A pocs metres d'on marren els «bribones», damunt les xarxes de la Llotja qualque home cada hivern hi mor de fred. En la lluita contra la injustícia, contra la marginació, contra el racisme, en favor d'un major benestar i en la defensa dels drets humans, trobaran els d'ERC.

La segona part de la pregunta es contesta tota sola. Tots els pobles del món criden contra el colonitzador (Yankee go home, Les françaises a la mer...) fins i tot Ghandi, un dels nostres mestres, cridava English out off Indian. Si defensam tots els qui pateixen algun tipus d'opressió, i la colonial n'és una, el crit de barco va contra els opressors. En concret, contra l'espoliador, el recaptador d'imposts, els qui segresten els joves per servir en un exèrcit foraster, contra la delinqüència d'importació, contra els borbons que usurpen els nostres palaus i museus... contra tots aquests Barco i com més prest millor. Al Principat canten endarrera aquesta gent i nosaltres cridam Barco de Rejilla.

- Com definiríeu el terme Foraster?

- A la ponència electoral surt la definició de Foraster que va fer Antoni Mª Alcover segons la qual Foraster és sinònim d'espanyol. Aquesta acceptió no és exclusiva de Mallorca perquè, per exemple, al delta de

l'Ebre també es diu en aquest sentit. També com va dir Jaume Santandreu, i això surt a la ponència, foraster és una professió que s'exerceix. Quan una persona ve a Mallorca i s'integra, aprèn la llengua i assumeix la història i costums col·lectius deixa d'esser foraster.

Biel Majoral (15 febrer 1993): *-Barco de Rejilla és una frase racista?*

- Noooo! En absolut. Els mallorquins han dit Barco tota la vida i quan diuen Barco es refereixen a la gent cabrona, sense mirar llinatges, i jo pens que aquesta gent no hauria de ser per Mallorca. Fa molts d'anys que es diu Barco de Rejilla. L'any 1979, jo ho vaig dir a més d'un míting i encara és l'hora que em davallasin d'una pedrada.

Miquel López Crespí (1 setembre 1993): *-Barco de Rejilla és una frase racista?*

Quina ximpleria! És el més revolucionari que he sentit mai. Qui no ficaria dins un Barco de Rejilla tots els enemics del seu poble? Crec que això no és racisme perquè tot poble que està oprimat, que està fotut el que vol és alliberar-se, poder vèncer els contraris que l'esclavitzen i dins aquesta ràbia vol ficar dins el barco els qui impedeixen aquest alliberament.

Quan els colonitzadors espanyols acusen l'independentisme democràtic i pacífic de racista i de nazi prenen intimidar-nos i fer-nos desistir. Malcom X quan lluitava contra la discriminació de què eren víctima els afro-americans també va ésser acusat per la premsa blanca de racista, xenòfob i de nazi: La premsa coneix tant l'ofici de crear reputacions que pot fer passar l'assassí per víctima i la víctima per assassí. Si no anau previnguts, els periòdics us portaran a odiar els oprimits i a estimar els opressors. (...) Ens acusen d'allò mateix que ells mateixos són culpables. Et bombardegen i després t'acusen d'haver-te bombardejat tu mateix. T'esclafen el cap i després t'acusen d'haver-los atacat. Això és el que els racistes han fet sempre... el criminal, el qui ha fet del procés criminal un grau de ciència. (...) utilitzen la premsa per victimitzar-te... per fer que la víctima es vegi

com el criminal, i el criminal com la víctima. Així treballen.

Què s'ha de fer quan els colonitzadors espanyols ens criminalitzen i ens acusen de nazis? Com s'ha de respondre aquesta guerra psicològica? Doncs s'ha de continuar fort i no et moguis com si res no hagués passat. I sobretot, el que no s'ha de fer mai es deixar-se impressionar per les mentides de l'enemic i claudicar. Els racistes i els nazis són ells. ¿O és que no sabeu que l'altre dia, dimecres 17 de maig, al partit de bàsquet Unicaja - Barça celebrat a Màlaga hi havia pancartes contra els catalans amb referències a Sarajevo i als fons crematoris per a jueus? Llegim a la premsa: **Cànctics anticatalanistes, referències a Sarajevo i fons crematoris per als jueus es mesclaven amb**

el suport a l'Unicaja (*La Vanguardia* 18.V.95). Vaturalmón! Però si tanmateix, fem el que fem, ja ho som acusats, de nazis. Què va dir Julio Anguita del descafeïnat Jordi Pujol amb motiu de l'últim 11 de setembre? Doncs que era un dictador com en Franco. L'altre dia l'ABC qualificava la TV3 de nazi. L'any 1988 el director de *Desarrollo*, Rafael Caballero, va acusar el rector de la UIB, Nadal Batle, d'esser un nazi: **Nadal Batle es tan racista que de haber vivido en Alemania nazi hubiese desempeñado como mínimo el cargo de lugarteniente de Hitler**, Jaume Santandreu també va esser acusat de feixista i de nazi el mes de desembre de 1991 després d'haver equiparat la condició de foraster amb la de colonitzador: **Sr. Santandreu, su discurso, su mensaje, es de corte nítidamente demagógico y claramente fascista; es decir, Sr.**

Santandreu, no es más que un fascista y como tal debe de identificarse e identificarsele (DI6 15.XII.91). I què han dit d'Àngel Colom els autors de la novel·la anticatalana *Extranjeros en su país* (Ed. Libertarias, Madrid 1992)? Doncs ací ho teniu: **Àngel Colom, el nuevo brujo de la sociedad catalana.**

-¡ Joder con el fraile ese!, ahora a la xenofobia la llaman «cap a la independència». (...) Menudo pájaro, el Colom ése! (...) el independentismo catalán, con Àngel Colom a la cabeza persigue los mismos objetivos que Le Pen (...) Hitler pasó a la historia como un ser miserable; Le Pen es retratado por la moral humanista francesa como un sujeto peligroso y es temido por la emigración; Àngel Colom pasa por víctima y, a la vez que escribe un guión insolidario y racista con la pobreza de otras partes de España. etc.

Qui no ha estat acusat de nazi en aquests últims anys? Ja el gener de 1982, Josep Mª Llompart, aleshores president de l'OCB, va esser acusat de **nazi, feixista, dictador i racista** quan va demanar amb bones paraules a la premsa forastera que s'abstingués de publicar cartes que **atacassin amb arguments absurds i barroers la unitat de la nostra llengua i la identitat històrica del nostre poble**. Vegeu, per exemple, la Carta al Director: **El racismo del señor Llompart** (El Día 10.I.82) signada per Miguel Monjo. El mes d'abril de 1989, Francisco Ruiz, funcionari de correus i representant d'una fantasmagòrica *Asociación Cervantes* va dir: **Existen casos de racismo lingüístico en Mallorca, a nivel educativo, administrativo o social y se deben erradicar. (...) queremos poner el castellano en el sitio que le corresponde, en primer lugar** (Bal. 13.IV.89). Dia 23 de juliol de 1991, des de les pàgines del diari feixista espanyol *Baleares* es va escriure contra el grup de rock manacorner **Oculta: nervios inmigrados y júbilo nativo en Santa Maria del Camí durante Oculta in concert, la noche del sábado**. Este grupo de Manacor se ha radicalizado en su nacionalismo y se ha abanderado con el tema **Barco de Rekilla, filosofía de corte nazi cuyo más próximo precedente se remonta a los difíciles y gaseados años, plasmados por Bergman en El huevo de la serpiente**. Per favor, no us cregueu les mentides dels colonitzadors espanyols. Recordau aquells versos que canta en Biel Majoral: **Vos diran que som el dimoni perquè no cregueu en mi.** Ω

Històries del desencís, una literatura resistent

Amb *Històries del desencís*, el darrer llibre de M. López Crespí publicat recetment per l'Editorial Moll (col·lecció Tomir n° 24) ens trobam novament amb el conegut ventall de «recursos, tècniques i maneres (ho deia l'escriptor Antoni Vidal Ferrando en la presentació de l'antologia poètica del conegut autor de sa Pobla *Els poemes de l'horabaixa*) que té en M. López Crespí d'expressar les seves conviccions irreverents i subversives». I continuava en Vidal Ferrando: «Maneres de fer palès un tarannà indòmit, que es planteja una escriptura resistent com, des de sempre, s'ha plantejat una vida resistent, que li impedeix doblegar-se a les escames de les modes literàries o de la perceptiva, i el duu a no lliurar-se a més poder que al de la seva passió existencial».

Una ferma resistència

Tots els que coneixem la trajectòria personal de M. López Crespí sabem que Antoni Vidal Ferrando no menteix en parlar de l'autor d'*Històries del desencís*. En Miquel no deixa mai indiferent a cap lector. Té una forma especial de fer agafar partit a la gent a favor o en contra de les seves agosarades preses de posició estètiques. Hom pot estar d'acord o en desacord amb el seu vast univers literari, però el que no es pot negar és la voluntat d'intervenció que tenen totes les seves propostes. A vegades els seus llibres, les seves actituds de provada i ferma resistència front a la mediocritat dels servils que ens aclapada, ens fa pensar amb un home del Renaixement, embarcat com Galileu o Tomasso Campanella en una lluita contra l'obscurantisme i la superstició, un modern Don Quixot al qual res el pot fer davallar de les seves creences en un avenir lliure per a la humanitat.

Contra la literatura aristocratoide i pretesament excelsa

Per entendre'ns, M. López Crespí amb el seu darrer llibre, la col·lecció de narracions que acaba de publicar *Editorial Moll, Històries del desencís* confirma ser —com ho havia demostrat amb moltes de les seves obres de poesia, narrativa o teatre (caldria recordar *Homenatge Rosselló-Pòrcel*)— un autor allunyat completament de qualsevol reminiscència noucentista o neoucentista. És un home que hagués funcionat a la perfecció entre les avantguardes surrealistes o futuristes d'entreguerres. Amant de les experiències teatrals de Piscator, Brecht o Meyerhold, de l'aventura revolucionària del teatre en l'Alemanya de Weimar, del futurisme rus, del situacionistes francesos que contagiaren el maig del seixanta-vuit amb les idees de la necessitat d'un nou art i una nova esquerra, López Crespí és la perfecta antitesi de bona part de l'actual cultura llibresca que ens aclapara. Les tretze narracions que formen aquest aplec —*Històries del desencís*— són part indestruïble juntament amb el material de *Notícies d'enlloc*, *Crònica de la pesta*, *Vida d'artista*, i *Necrològiques* (Premi Ciutat de València 1988) d'un lúcid, perfecte i gens soterrat atac contra la literatura retòrica, universitària, aristocratoide i pretesament excelsa a la qual ens han condemnat els comissaris de les editorials i pàgines culturals. **Redacció Ω**

ENDAVANT! CAP A LA INDEPENDÈNCIA

Per Eivissa Bernat Joan Per Mallorca Josep Plaou Per Menorca Joel Bagur

VOTA

ERC

Comunicat

L'Ajuda Evangélica dels Països Catalans, amb esglésies al Principat, a València i a les illes Balears i Pitiüses, fa una crida a la pregària i al dejuni, els dies 27 i 28 de maig, a tots els cristians i patriotes dels Països Catalans, segons feien els profetes de l'Antic Testament, Gandhi, Martin Luther King i els nostres almogàvers, pel perill d'involució lingüística i nacional si guanyen les eleccions els candidats del Partit Popular en aquestes eleccions municipals i autonòmiques. *Castelló de la Plana, a 26 de maig de 1995* Ω

El Rei Salomó parla de les riqueses

El llibre de Proverbis també parla molt sobre l'avarícia de diners i la justícia als pobres. Escoltem el rei Salomó:

Les riqueses de gent perversa no seran de profit; però fer justícia lliura sort.

N'hi ha qui reparteix i encara en té més. En canvi, n'hi ha qui no dona per res del món, i encara així acaba pobre com les rates. Qui acapara gra, el poble el maleirà... Qui confia en les seves riqueses, caurà; però els justs reverdiran com a branques. Qui embolica sa casa heretarà vents... qui guanya ànimes és savi.

N'hi ha qui vol fer-se ric i no treu res en clar; i ni ha qui vol ésser pobre, i té moltes riqueses... Les riqueses de vanitat minvaran; però qui cull amb mà treballadora, les augmenta...

Acaramullar riqueses dient mentides és només flor d'un dia per als qui cerquen la mort

El recel dels dolents els destruirà, perquè no van voler fer justícia.

N'hi ha que es passen el dia volent més i més coses; però el just regala i la seva mà no para de donar coses.

No t'esforcis per fer-te ric; sigues prudent i deixa-ho córrer... No mengis amb qui recela els diners, ni cobegis els seus menjars...

El recelós corre a fer-se ric i no sap que només li vindrà pobresa.

L'home misericordiós fa bé a la seva ànima, però el cruel es turmenta ell mateix... Qui sembla justícia obtindrà premi segur. Com la justícia duu a la vida, igual, qui fa mal va de cap a la mort...

El just s'ocupa bé de la vida dels seus animals; però el cor dels perversos és cruel.

El pes fals és horrible als ulls de Déu, però la pesa correcta li agrada.

Qui té en poc l'altri, peca; però qui té misericòrdia dels pobres és feliç...

Qui oprimeixi el pobre, insulta el seu Creador; però qui fa misericòrdia del pobre, ja està honorant Déu de tal manera.

Per la seva maldat el pervers serà tirat enfora; però el just té esperança en la seva mort.

El pobre parla demanant un favor, però el ric respon durament.

Qui dona al pobre és com prestar al mateix Déu Totpoderós, i el bé que ha fet li serà retornat.

Molts hòmens proclamen la seva pròpia bondat, però home de veritat, qui el trobarà?... Pesa falsa i mida falsa són ben avorribles per Déu.

Fer justícia recta és per a Déu més agradable que no sacrificar-se i patir.

Qui tanca la seua oïda al clamor del necessitat, també ell clamarà i no serà escoltat.

L'ull misericordiós tindrà sort, perquè va repartir el seu pa amb qui no en tenia.

No furtis als pobres, ni facis cap mal a l'afligit, perquè Déu els ajudarà i deixarà sense res l'ànima de qui els faci mal.

Fer parcialitat de persones no és gens bo. Qui diu al pervers: «Tu, home just», serà maleït dels pobles... però qui digui la veritat a la cara tindrà sort i felicitat i serà beneït. Besats seran els llavis de qui parli paraules rectes.

Qui dona al necessitat, no coneixerà pobresa; però qui aparta els seus ulls per no veure-ho, tindrà molta mala sort.

El just coneix la causa dels pobres; però el dolent no entén res d'això.

La justícia engrandeix la nació; però el pecat és insult de les nacions.

Allibera els qui són duts a la mort; salva'ls; perquè si dius: «De veres que no ho sabíem»... és que Déu es deixarà enganyar per tu? Ell mira les fondàries de la teva ànima i et pagarà segons els teus fets.

Lleó que brama i ós famolenc és el mal governant sobre el poble pobre.

L'home tacat de sang de crims correrà a la mort i no podran detenir-lo. **Ajuda Evangèlica Ω**

Succeí fa cinquanta anys

Diumenge dia 7 de maig féu 50 anys que les deixalles del ja fantasmal III Reich alemany (que fundà aquell exaltat paranoic anomenat Adolf Hitler), acotaren el cap davant la triomfant aliança, no tan lògica i natural, de les democràcies liberals d'Occident amb la dictadura soviètica d'Orient, i acabava, almenys a Europa, la II Guerra Mundial. L'endemà, a les tres del capvespre, Churchill, en nom de la Gran Bretanya, Truman, en nom dels Estats Units d'Amèrica, Stalin, en nom de la Unió Soviètica, i De Gaulle, en nom de França, proclamaven, eufòrics i gojosos, la victòria sobre la bèstia negra del feixisme. Almenys del feixisme de dretes, ja que, l'altre, Stalin s'encarregaria prou que seguís present a Lituània, Letònia, Estònia, Bulgària, Txecoslovàquia, Polònia, Albània, Hongria, Romania i Iugoslàvia, sense oblidar tot l'immens territori de l'antic imperi dels tsars russos dit, de 1922 ençà, Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques.

Quan això succeí, jo encara no havia fet els sis anys. Habitava a una aburgesada ciutat de províncies francesa anomenada Reims, on per cert se signaren els protocols de la capitulació alemanya a l'Escola Moderna i

Tècnica, convertida en quarter general del comandant en cap de les forces aliades d'Eisenhower. Allà, els meus pares, com era costum entre els mallorquins i sollerics, tenien una botiga de queviures. El nostre magatzem era gran, potser massa gran, i estava a un carrer ben cèntric. Jo estic veient molts de soldats desfilant per davant ca nostra. Jo estic veient homes i dones que canten i beuen. Altres que mostren el puny i criden i fan cridar als al·lots «*Pétain au poteau!*». Després, m'assabentaria que es referien al mariscal francès qui el 1940 havia signat l'armistici amb els invasors alemanys i italians. Ara volen la seva pell. Veig un estol de persones que davant el palau de justícia pengen i insulten un home de bulto amb la cara de Hitler. Després li pegaren foc.

Acabava la guerra i el món civilitzat descobreix amb horror les salvatjades fetes a Auswicht, Buchenwald, Dachau i Mauthausen. Per altra banda comença una caça de bruixes, més o menys justificada, contra els partidaris i col·laboracionistes dels vençuts. L'Espanya del general Franco —on el mariscal Petain ha estat ambaixador a Burgos— no és sant de la devoció dels guanyadors. Els espanyols, que no són esque-

rrans i molt manco rojos o marxistes, ho tindran malament. Un germà de mon pare, a Moulins, passà unes hores a la presó, simplement per haver portat una camisa falangista; com abans, el dia de l'alliberament de Reims, un cosí de ma mare havia mort d'un atac de cor a una comissaria de policia on l'han menat acusat de guardar mercaderia per als alemanys i fer patir fam als altres clients. Els meus pares mateixos estan a punt de tenir un disgust irreparable: primer, quan els alemanys comanden, manca molt poc perquè la Gestapo se'n dugui ma mare detinguda per reclamar-los les dues ampolles buides, com manava la llei, als dos oficials de la Wehrmacht que volen comprar una ampolla de xampany. Després, quan ja hi ha els americans —i no gaire enfora de ca nostra— afaitaran la cabellera a una col·laboracionista, pistola sobre les celles, era l'hora cruel de la revenja.

El 28 de febrer de 1945, els cardenals i arquebisbes de tota França havien subscrit un toc d'alarma: «Foragitem per sempre l'esperit de delacions i sospites de venjança. No és de ca nostra. Deixem de banda les acusacions, fora de lloc, contra germans nostres. Abandonem a la Justícia de l'Estat, aquells que el crim de la traïció voluntària està demostrat, però estiguem convençuts que el conjunt dels francesos ha volgut servir la pàtria i ser-li fidel». Els faran poc cas i, malgrat que el temporal amainarà prest, encara avui hi ha coses que se segueixen amagant i manipulant segons les simpaties de qui les conta.

A tants soldats, que defensaren una terra i una bandera vessant la sang a les trinxeres en quatre anys de combats, que Déu els hagi obert de pint en ample les portes del Cel. A tants homes i dones que, a causa de les seves creences, de la seva raça, del seu aspecte físic o de les seves opinions polítiques patiren tortures, humiliacions i mort, un record que quedarà gravat en la memòria col·lectiva de la humanitat.

A tanta gent innocent que morí víctima de bombardejos d'una banda i de l'altra, que descansen en pau i sàpiguen que la lliçó fatal fou durament apresada. **Joan Antoni Estades de Montcaire i Bisbal Ω**

Pequeño Mundo
 Banquets de batejos, comunions i noces
 Son Garcia del Pinar, s/n
 Tel. 42 86 59 • 42 80 68
BAR RESTAURANT
 Fax 42 76 95 • 07007 Coll d'en Rabassa

RESTAURANTE Casa Jacinto

 c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

RESTAURANT S'HOSTALOT
 Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
 Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada
 Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
 S'Hostalot

Escola de cuina ALCARI
 Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
 Servei de buffets • Catering service for yachts
 Rafaletes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat

Automòbils PLA DE NA TESA
 Compra i venda de vehicles
 C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

 SERVEI OFICIAL **OPEL**
SERVIAUTO ARENAL S.A.
 Carretera Militar, 185 • Les Cadenes Tel. 26 81 11
 07006 S'Arenal-Palma (Mallorca) Fax 74 32 77

Restaurant BINICOMPRAT
 Banquets de negocis, noces i comunions
 Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

ANUNCIAU-VOS A L'ESTEL de Mallorca
 LA VOSTRA EMPRESA GUANYARÀ DOBLERS

 • Llet del dia • Llet pasteuritzada • Llet amb cacau • Suc de taronja •
 Preu per preu, comprou productes mallorquins
 Demanau-los a la vostra botiga o supermercat habitual
 Hort de Can Sastre
 Tel. 26 38 14 • 49 11 51 • Fax 49 18 01

CHINA RESTAURANT ORIENTAL
 C/. Joaquim Verdaguer, 12
 Arenal - Tel. 26 67 21
 Palma de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

L L I B R E S

 Dreta i esquerra
 Raons i significats d'una distinció política
 Norberto Bobbio

Dreta i esquerra. Raons i significats d'una distinció política, de Norberto Bobbio, és un assaig publicat originàriament a Itàlia que s'ha convertit en un best-seller arreu d'Europa. Ara ens arriba la traducció catalana, a l'Editorial Afers, la qual ja s'ha convertit en un èxit de vendes. En aquests temps de desgavell ideològic, és bo de llegir llibres d'aquesta mena.

 J.E. Gargallo
LES LLENGÜES ROMÀNIQUES

Les llengües romàniques, del professor aragonès J. E. Gargallo, és un llibre de «romanços», com el mateix autor el defineix. Es tracta d'una introducció amena però rigorosa al món de les llengües romàniques, derivades del llatí. Hi podem veure les semblances i les divergències entre llengües germanes, com són el català, l'italià, el castellà, el francès, el romanès...

CULTURA I COMPROMÍS POLÍTIC A LA MALLORCA CONTEMPORÀNIA
 Els intel·lectuals i l'Àmbit Cultural Català

Cultura i compromís polític a la Mallorca contemporània és un nou llibre de la col·lecció engegada per la Fundació E. Darder. El conjunt de treballs arreplegats en aquest volum recull recerques especialitzades del món de la cultura i la política, entre el començament del segle XIX i la Guerra Civil, sobretot la influència dels intel·lectuals en la societat contemporània mallorquina.

BAR-PISCINA ES MOLINOT
 Berenars i soparets
 Som especialistes en **PA AMB OLI**
 Camí de s'aigua, 109
 BINISSALEM

BAR CENTRAL
 Menjars • Tapes variades • Entrepans
 Som especialistes en paelles
 Menú del dia a 600 ptes.
 C/ Cardenal Rossell, 80 •
 Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

Zoldas FRAU
 Carrer de Manacor, 121-C
 Tel. 27 85 18
 07007 Palma de Mallorca

Restaurant SES COVES
 Cuina catalana. Reservau taula.
 Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
 C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
 07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

Restaurant Cas Carbone
 Dimarts tancat
 Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Lloguer de local de 2.000 m² a la plaça dels Nins, 17, de s'Arenal. Tel. 26 12 03.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa comartrida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Bonic terreny a Lluçmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 m., caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

ANIMALS DE COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Venc motor fora-borda nou, un Johnson de 14 cv. 150.000 ptes. Tel. 546540.

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres de gruixa amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 794903.

Venc motor Mercuri, fora-borda, de canya curta, 2,2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc taula-escriptori de fòrmica, nova. Ideal per una habitació de nina o nin. 5.000 ptes., en val 10.000. Demanar per na Malena, tel. 410542.

Gran oportunitat. Venc ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu per negociar. Tel. 277990. Marga.

Venc taula grossa de menjador, 6 cadires i una llibreria. Tel. 262772.

Venc compacte, inclou plentina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel. 427647.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 534455, o bé veniu a La Punta (Pollença, cra. del Port).

Venc grup electrògen diesel de 3 kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, en perfecte estat. Tel. 591633.

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 03096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, en bon estat i a un preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze volums de l'*Enciclopedia Estudiantil* que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per fer excursions (cinema, prendre cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apt. de Correus 1.792 Palma.

Pensionista del comerç. Tenc pis, cotxe, terres, molt atractiu, conservat i sa. Vull conèixer senyoreta garrida, culta, neta i formal. 540586.

Propietari de restaurants, vidu, alt i fort, de 58 anys. Vull amistat amb senyora o senyoreta sana i atractiva, a qui agradi viatjar, ballar... 719534.

Metge especialista, 34 anys, alt, plantós i agradós. M'agradaria tenir amistat formal amb senyoreta culta, atractiva i amorosa. 717354.

Senyor casat de 45 anys. Alt i plantós, amb negoci d'immobiliàries. Vull conèixer senyora o senyoreta amb fins formals. Me vull separar. 719534.

Cuiner de primera, separat amb 52 anys, alt, fort i molt alegre. M'agrada viatjar, la pintura, la música, la natura, els nins. Si tens entre 30 i 50 anys, crida'm al 717354.

Oficial electricista. tenc un alt càrrec en una bona empresa, ingressos elevats, estalvis, pis, cotxe. Vull conèixer senyoreta formal. 719534.

Separat de 59 anys, empresari del calçat. Vull conèixer senyora o senyoreta per formar una nova família. 719534.

Fadrí de 30 anys amb empresa de camions. Vull fer amistat amb fadrina de 18 a 30 anys. 717354.

Fadrí alt i fort, jove i plantós. Tenc un taller d'electrònica i Tv. Grans ingressos i bon futur. Vull una amistat molt formal. 717354.

Fadrí de 34 anys. Alt i agradós. Tenc un taller de mecànica i molt de futur. Cer la meva mitja taronja. 719534.

Mare fadrina de poble amb una filla de 2 anys. Vull conèixer jove per formar família amb la meua filla i jo. Te faré feliç. 717354.

Jove agricultor amb molta terra. Som enginyer agrícola. Vull formar una família amb fadrineta intel·ligent. 717354.

Fadrinel·lo que fa feina a EMAYA, amb bons ingressos i bon esdevenidor. Vull una amistat sana amb fadrineta amorosa, garrida, sincera i formal. 719534.

Divorciat de 51 anys, alt i fort. Especialista en maquinària de fusteria amb negoci propi. Bons ingressos. Vull trobar la meua mitja taronja. 540586.

Agricultor de 67 anys, amb terra pròpia. Vull conèixer senyora a qui agradi viure a fora vila, amb molts d'animals. 717354.

Jove administratiu separat sense problemes familiars. Feina fitxa, bon sou, pis, cotxe, terres, estalvis. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent. 540586.

Senyor divorciat, alt i fort de 56 anys. Faig feina a arts gràfiques i tenc un bon sou, estalvis, pis, terres, cotxe. Cerc l'amor de la meua vida. 540586.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept hàndicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Vull contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari per fer-te feliç. Joan-Lluís Femenies. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Vidu de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586.

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meua mitja taronja. 717354.

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganes de fer-te feliç. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 719534.

PER IL·LUMINAR LA SEVA LLAR ELÈCTRICA NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18 07004 Ciutat de Mallorca

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a: L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

Si estau sols, veniu i trobareu parella
Gran Prix Master a la qualitat europea Gabinet Matrimonial
Avda. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel. 71 95 34 • Ciutat de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

Jove de 21 anys vol conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona al 820501 i demana per en Toni.

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amistat amb un senyor formal per a un futur que ens interessi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Fadrineta aficionada a la música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al·lot de 25 a 30 anys que tenguí les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

No visquis tot sol més temps. Si me necessites, crida'm. Tenc la vida resolta i sense problemes. Tenc 32 anys.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354. Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Si per a tu el més important és l'amistat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meva amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Si tens entre 30 i 40 anys, ets com les presentadores de TV3 i vols anar els caps de setmana a la platja, recitals de rock i de folk, telefona'm i hi anirem plegats. 429287.

Professor fadrí, molt elegant, agradable i sense problemes. Me vull casar amb al·lota elegant i culta entre els 18 i els 35 anys. 717354.

Funcionari d'aviació, alt càrrec, 29 anys, de bona talla, fadrí, sense problemes; vull amistat formal amb al·lota de 16 a 30 anys. Crida'm al 717354.

Senyor casat, insatisfet amb la meva parella. Molt bona posició. Vull conèixer al·lota entre els 20 i els 45 anys per tenir relacions esporàdiques. Te puc ajudar econòmicament. 717354.

Vegetarià anglès de 41 anys, 1'85, agradable, fadrí i molt formal. La meva il·lusió seria casar-me amb senyoreta culta, amorosa i a qui agradin els animals. 717354.

Senyoreta molt simpàtica i amorosa de 35 anys, som alta i prima i tenc la vida resolta. Vull conèixer senyor formal per formar família. 719334.

Mallorquí, fadrí, alt i molt agradable, tenc 25 anys i sóc professor de música. Me vull enamorar d'al·lota entre els 16 i els 26 anys. 719534.

Metge de 30 anys, som alt i ben agradable i amb el futur resolt. Vull conèixer al·lota culta entre els 16 i els 30 anys, formal, garrida i a qui agradi ballar. 717354.

Si ets una al·lota no professional de 18 a 45 anys que vulguis ajuda econòmica a canvi de relacions sexuals, crida'm. 719534

Fadrinango de 40 anys. Tenc cotxe, cases i trossos de terra ben grossos i me vull casar. 719534.

Senyor madur, insatisfet am la seva parella, vol conèixer senyora entre els 18 i els 50 anys per a relacions esporàdiques. La puc ajudar. 719534.

Si tens entre 45 i 55 anys, ets garrida i galatzona i no vols passar els caps de setmana tota sola, telefona'm al 265005.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

Intercanviem adreces de Penyes del Barça. Voldríem publicar coses del Barça i en català. M. Colom, Ramon Llull, 33-5-1. Castelló 12005.

SERVEIS PROFESSIONALS

Necessit assistenta d'una quarantena d'anys. Feina tot l'any. Tel. 263814. Joana-Maria.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·larí.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Zen-Shiatsu, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/

Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica, xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del marès, 3-A. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes/hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: **Ajuda Evangèlica dels Països Catalans**. Apt. de Correus 1.022. 12005 Castelló. Tel. (964) 207607 (secció d'ensenyament).

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'Apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

L'ESTEL de Mallorca

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

L'ESTEL de Mallorca

XUFISME, ECTORAL, MPS DE GOLF, PERFÍCIES DROLÒGIC, RÍCOLA AGRÀRIA NEOKERVAL, N REUS, SON RUBÍ, SA VETES, LINGÜÍSTICA TGER, PORTS I L E T, N, CARRETERA N SOSEC, SES SÓLLER, NECAJARET, POLÍTI, SALARI SO, LVIÀ GATE, ANSFUGISME RALTA,...), AMA, FRAU UME FONT,...), AGAMA, F (JAUME FON G R A I COMERCIALS COOPERAT POBLERA, PO F A S T ZEUS, TORCA NUVIET, VE MARINETA, SIMARRO, PO NEFASTA, O ESPORTI MODIFICA DEIÀ-SÓL SALINES, TU TIVA AL 07 CA SOCIAL N CIAL, G SUPORT (R I C O ENXUFISI ELECTO CAMPS DE C ANS SUPERFÍCIES COMERCIALS, PLA HIDROLÒGIC, COOPERATIVA AGRÍ BLERA, POLÍTICA AGRÀRIA NEFASTA, GREC, BROKERVAL, OKERVAL, ZEUS, TORCAL, 5%, SON REUS, SON NUVIET, VENTURA RU RINETA, SES COVETES, SIMARRO, POLÍTICA LINGÜÍSTICA NEFASTA, O

CAL UN CANU

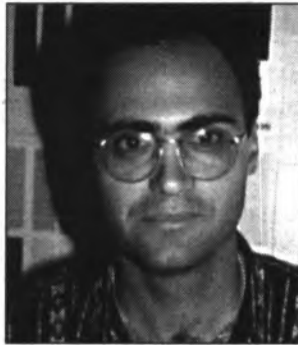
APARTAT DE CORREUS 906-07080 - PALMA

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Francisca Riera i Antònia Santandreu (perruqueres). Molt mal fet! Nosaltres volem el millor per a Mallorca i per als mallorquins. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar els nostres, els del PSM.

Sebastià Sansó (fuster). Totalment injust! Aquests del PP i del PSOE estimen Espanya. Hem de votar PSM.

Joan Homar (Cala Mandia). Injust! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar ERC.

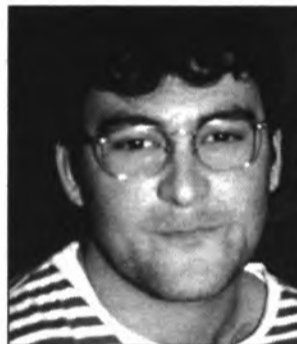
Pilar Muñoz (Cales). Injust. El PP i el PSOE no ens estimen. Hem de votar mallorquí. Hem de votar UM.

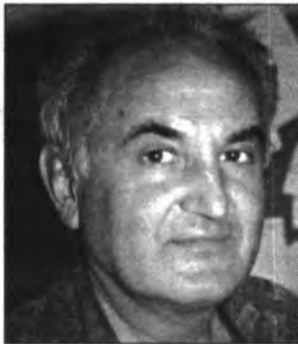
Catalina M. Galmés (Manacor). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar als nostres. Hem de votar UM.

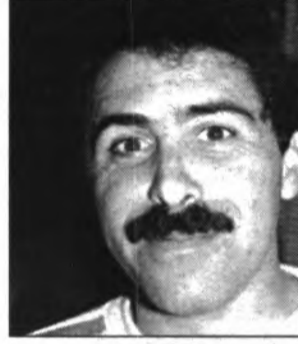
Joan Riera (Gimnàs Manacor). Injust! Aquests del PP i del PSOE han demostrat que no ens estimen. Tota la vida hem de votar PSM.

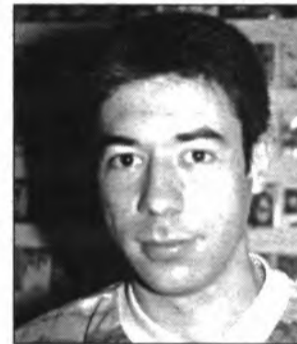
Guillem Fullana (bar Na Camel·la). Mal fet! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

Ramon Febrer (Bricosegur). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar PSM.

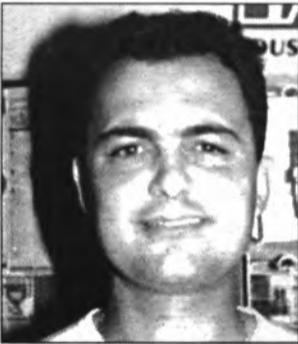
Frederic Zas (Cales). Injust. Jo som gallec i trob que això és injust. Lo seu és que comandin els partits d'aquí: ERC, PSM o UM.

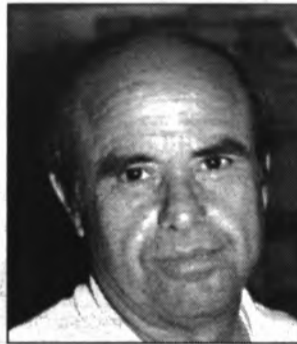
Pere Barceló (Manacor). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar.

Antoni Sunyer (taverner). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar.

Gabriel Padilla (Ferreteria Manacor). Injust. No gaire ens estimen aquests que comanden. Jo som del PP, però trob que aquest partit no fa gaire coses pel mallorquinisme.

Pere Riera (Manacor). Injust. No ho demostren que ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

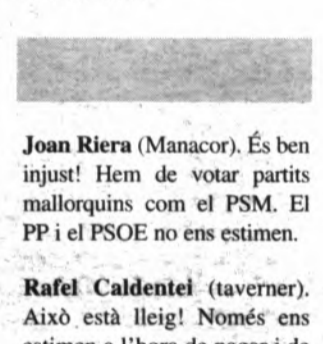
Catalina Adrover (Motos Jaume). Injust. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar els mallorquins del PSM, ERC o UM.

Manuel Cervantes (Cales). Injust! La seva butxaca estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins.

Montserrat Cervera (Cales). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. UM hem de votar.

Joan Riera (Manacor). És ben injust! Hem de votar partits mallorquins com el PSM. El PP i el PSOE no ens estimen.

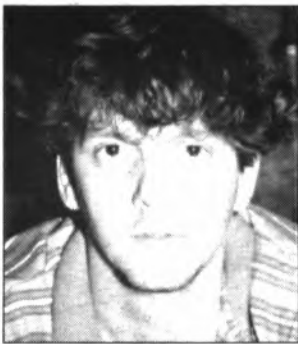
Rafel Caldentey (taverner). Això està lleig! Només ens estimen a l'hora de pagar i de votar aquests del PP i del PSOE. Els mallorquins d'UM o del PSM hem de votar.

Teresa Hernández (botiguera). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

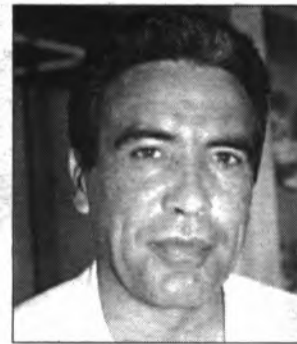
Francisca Pinso (Can Collet). Mai ho he trobat just. No gens ens estimen aquests que comanden. Hem de votar partits mallorquins.

Llorenç Albons (bar Nits). Ben injust és això! Se veu que no ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar els mallorquins del PSM o UM i tot quedarà aquí.

Andreua Caldentey (Cales). Injust. Aquest del PP i del PSOE que comanden van a la seva. Hem de votar partits mallorquins i serem comandats pels nostres.

Pere Pol (Cales). No és just. El PP de les Balears és una sucursal de Madrid. Jo vot PSM.

Catalina Gayà (ferreria). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

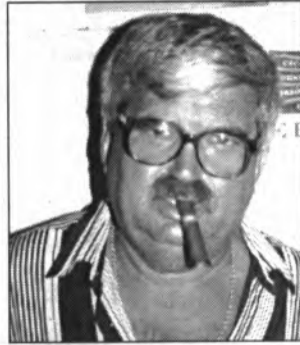
Jaume Gomila (Manacor). I a nosaltres que ens peguin un tret! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Ara mateix hem de votar els nostres, els partits mallorquins. El PSM m'agrada perquè defensa la nostra llengua i perquè vol desviar el torrent.

Maria Vilchez (Al Mayurca). Això és una putada molt grossa que ens fan als mallorquins. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar PSM.

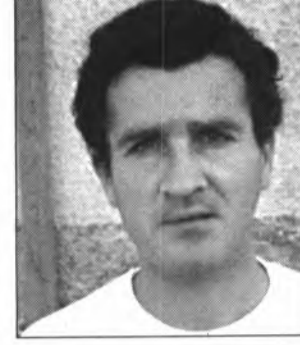
Martí Gomila (Manacor) No és gens just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que governen. Jo som del PSM.

Mateu Perelló (Manacor). Injust. Estic cansat que me diguin «hable castellano!». Els qui comanden han de posar emissores de ràdio i diaris en mallorquí.

Tomàs Sureda (Manacor). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar PSM.

Manuel Mas (Ciutat). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. UM hem de votar.

Sussanna Bordoy (Cales). No és just. No gens ens estimen aquests dle PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

Joan Eixut, Tià Tro, Joan Tinet (sa Pobla). Això és injust! No entenem com la gent de Mallorca vota en Gabriel Canyelles, el cap d'un partit que no fa res per la nostra llengua ni per la nostra cultura, que s'endú l'aigua de sa Pobla, Llubí i Muro. Puta Espanya i puta Madrid! Visca el Barça i visca Catalunya! No en volem cap que no sia dels nostres!

Assumpció López (Felanitx). No és just. No pareix que ens estimin gaire aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Pere Sureda (Manacor). Injust. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar EU, un partit que defensa el federalisme i l'autogovern de les nacions que conformen l'Estat espanyol.

Catalina Mestre (apotecària). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Francesc Garrido (ceramista). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins.

Aina Santandreu (Manacor). No. No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que governen. Partits nacionals mallorquins hem de votar.

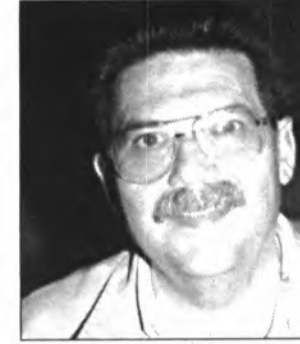
Elisabet Galmés (Manacor). No és just. A ells s'estimen, aquests del PP i del PSOE. Hem de votar PSM.

Pere Fuster (Manacor). Injust. Aquests del PP i del PSOE van a la seva. Hem de votar partits mallorquins.

Sebastià Rosselló (estancer). No és just. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar PSM.

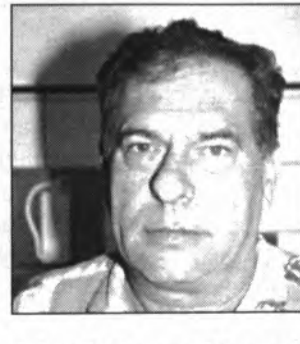
Guillem Rosselló (fuster). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. El PSM hem de votar.

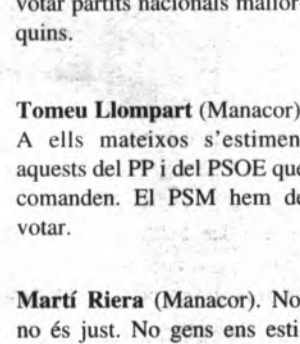
Maria M. Montserrat (Llepolies). Injust. Trob que ens estimen ben poc aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar els nostres: ERC, PSM, UM.

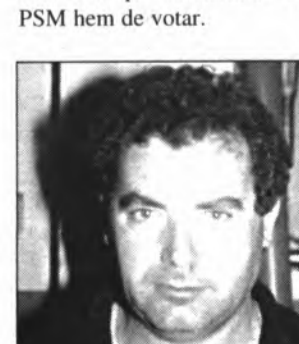
Francisca Vives (Manacor). No. No és just. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE. PSM, UM o ERC hem de votar.

Sebastià Roman (Manacor). És injust que això passi a dins Mallorca. Aquests que comanden ens donen cresta per ballesta. És clar que hem de votar partits mallorquins.

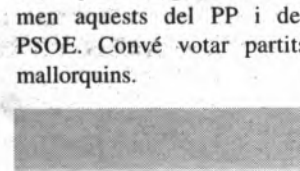
Antoni Nicolau (electrodomèstics). Injust. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar partits nacionals mallorquins.

Margalida Llull (fornera). No és just. No gens ens estimen els qui comanden. El PSM hem de votar.

Maria A. Sanxo (perruquera). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. El PSM hem de votar.

Toméu Sansó (mejànic). Injust. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. UM hem de votar.

L'imperio contraataca

Quan encara ens inquieta i preocupa, als catalans, la sort que puguin tenir els centenars de lli-galls de documentació catalana segrestats a Salamanca, els tam-bors de guerra tornen a deixar-se escoltar, altra vegada, pels «cam-pos de Castilla».

Salamanca és una de les capi-tals de la Castella negra i profunda, i els penosos fets que actual-ment s'hi succeeixen no són res més que la punteta visible d'un gran iceberg d'odi i rancúnia anticatalana que aquesta gent tenia, més o menys congelat, des de la mort del dictador Franco.

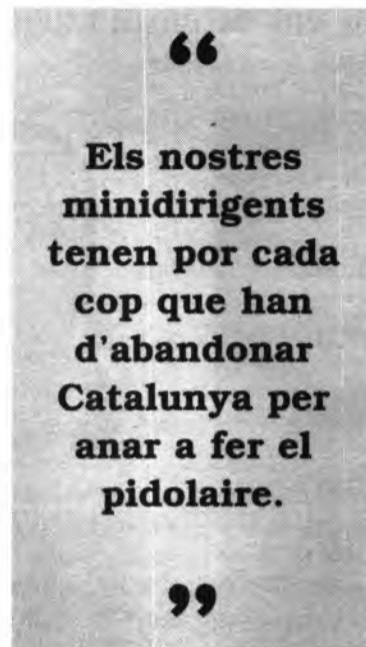
Amb el colofó que es posà a tota aquesta nova campanya en contra de Catalunya, que va esser la concorreguda concentració del passat dia trenta de març a la mateixa ciutat, hom no podia de-i-xar de veure una actualitzada representació de «*todos a una*», escena principal de la peça teatral *Fuenteovejuna*, on Lope de Vega copsa l'autèntic esperit del caràc-ter castellà. I per l'espectacle que ens van representar, encara sem-blem estar, els castellans, a l'èpo-ca dels «*corrales de comedias*». Sí, per a molts catalans allò fou una gran comèdia. Però recordem

que don Gonzalo Torrente Ba-llester, «*conquistador*» de cami-sa blava especialitzat a enardir les masses fanàtiques, ja digué a la revista falangista *Jerarquia* l'any 1939: «*Procuraremos ha-cer del Teatro del mañana al Litúrgia del Imperio*».

Tenint present la voluntat imperial i demagògica d'aquest individu, i els que com ell varen sortir al carrer, no es fa estrany que vulguin evitar tornar una petita part del seu botí de guerra.

Adhuc els polítics salmantins feien front comú en un excepcio-nal acte patriòtic i la policia municipal ocupà militarment d'e-difici de l'arxiu com si d'un nou «*alcázar*» es tractés... Tot plegat semblava un ingent i grotesc «*auto de fe*».

Però on es va demostrar, per si faltaven més proves, que la multitudinària manifestació no va esser a favor del seu relatiu «*ar-chivo*», sinó en contra de Cata-lunya, fou en les celebrades pa-raules d'aquest «*Cid*» de pa sucat amb oli que és Gonzalo Torrente Ballester i en els encarcerats arti-cles de Francisco Ayala, ambdós «*académicos de la lengua*» que també signaren el juràssic mani-

fest en contra de la llengua cata-lana, ara fa pocs mesos. I tampoc oblidem les jacobines declara-cions de Ricardo de la Cierva!

I entre tanta histèria col·lecti-va, no parem de preguntar-nos per què volen retenir, a sang i foc, un munt de documents que no saben com arxivar, que solament han utilitzat per assassinar catalans i que, a més, està en una llengua que no entenen ni volen aprendre?

Els catalans no ens hem de-i-xat, i no ens deixem, robar prou com perquè els espanyols no tor-nin el que ens pertany? O es que sempre haurem d'esser banyuts i pagar el beure?

Mentre, a casa nostra, els polítics catalans que buscaven «*otra manera de hacer España*» ja no saben què dir per intentar convèncer-nos de que els cata-lans, a la llarga, ens trobarem bé essent súbdits de l'estat espanyol.

Els continus brots de catala-nofòbia i feixisme imperialista que no deixen d'arribar-nos des d'Espanya, els hi esmenen la

Judici contra unes idees

Durant l'any 1994 es va produir un fenomen cinematogràfic prou important: la pel·lícula *In the name of the father* va romandre una pila de mesos en cartell, assolint un gran nombre d'especta-dors.

En base a un fet real, s'explica la història d'uns nord-irlandesos, torturats, jutjats i condemnats per un atemptat de l'IRA que ells no havien comès. És més, quan es deté el vertader activista, es tira terra sobre el cas i no se'ls allibera. Només per error d'un funcionari, una advocada podrà descobrir la informació amagada a la defensa i portar aquells nois (homes de tants d'anys) a un judi-ci que els alliberarà.

En sortir del cinema tothom comentava la injustícia dels fets i se sentia solidari amb aquells nois irlandesos. Malgrat tot, ningú podia pensar que això anés a passar aquí.

El 29 de juny de 1992 es van produir les primeres d'una seixan-tena de detencions que culminarien el mes de desembre. El motiu: pertinença a una banda armada (Terra Lliure) dissolta un any abans! Se'ls acusà de terrorisme, però, qui causà terror el 1992? Va esser prou evident. Causaren terror les banderes espanyoles a l'estadi i l'esquinçament de senyeres (per part de la policia) perquè no es veiessin per televisió. Causaren terror la Guàrdia Civil, Roldán, Garzón i les tanquetes de la policia... però ningú més!

Tot i que els joves detinguts pertanyen a d'altres organitza-cions, ens hi hem de solidaritzar, perquè les farses del judici que s'ha celebrat aquesta primavera, s'han fet contra uns joves que podríem esser nosaltres, però han estat -sense cap mena de dub-tes- judicis contra un dret bàsic dels pobles: el dret a decidir per ells mateixos. Per això, i contra els judicis hem de cridar: Prou judicis a l'independentisme! Llibertat per als patriotes detinguts! Independència! **Joventuts d'Estat Català** Ω

plana cada dia.

Ja poden, els calçasses que tenim per president de la Ge-neralitat i la seva colla de vincla-esquenes, anar inaugurant arxius nacionals mig buits i demanar serenitat; si fins ara no han acon-seguit unes quotes dignes d'au-togovern i finançament, creieu que veuran tornar els arxius a terra catalana?

Els nostres minidirigents tenen por cada cop que han d'abandonar Catalunya per anar a fer el pidolaire. I fan bé de tenir-ne, ja que per molt espanyol que es vulgui sentir un català, a Castella no deixarà mai d'esser un «*polaco*» i alguna cosa pitjor.

Però ben mirat, què podem esperar d'un poble que reclama «*derechos de conquista*» i crea la seva riquesa, tant econòmica com cultural, del saqueig i la rapinya?

Ja el maig del 1978, el profes-sor Carles Muñoz i Espinalt en un article intítulat «El paper dels culpables», ens deia:

«Prou que fem relluir el nos-tre esperit pactista i parlem, sense parar, de concòrdia. De poc ens val. Per sota mà, existeix una per-manent campanya de propaganda a punt de bescantar-nos per qual-

sevol fet, com si fóssim l'esca de tots els infortunis d'odi que s'es-devenen a la península Ibèrica. Ve de lluny l'odi a Catalunya».

Que l'«*imperio hacia Dios*» torna a renèixer com un fènix mal apagat, és una evidència per a tothom.

És en aquest punt d'inflexió on els catalans hem de decidir-nos a dir l'última paraula sobre el nostre destí com a poble.

Independència és el mot. No podem seguir amb uns bàrbars que si avui han reclamat el dret de conquesta, demà ens poden demanar el dret de cuixa o, fins i tot, el de disposar de les nostres vides!

Per tot això, ara és el moment de descolonitzar-nos, d'una vega-da i per sempre, d'aquest tronat imperi de capa caiguda que és l'espanyol. Cal orientar la nostra nació cap a un estat català inde-pendent, lliure i sobirà dins el marc europeu; i de conviure, el més pacíficament possible i d'i-gual a igual, amb els nostres desa-fortunats veïns espanyols abans de tornar-nos a trobar, sense saber ben bé com, enmig d'una altra «*crusada*» contra Catalunya i la seva gent. **Josep Ma. Vall i Comaposa** Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
C.P.....
 Població.....
 C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
 Apartat de Correus 124
 07600 s'Arenal de Mallorca**

Gloses

M'agrada s'agricultura

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Som pagès foraviler
que treball sa rica terra;
de la dreta a l'esquerra
sempre tenc feina per fer.
He sembrat jove ametler,
garrover, també figuera;
albarcoquer i prunera,
perera i taronger.

Jo me'n cuid des bestiar
de xots, vaques de munyir;
cavall i mul somerí,
pollastres per bé menjar.
Jo també vaig a caçar
llebre, tudó i conill
per a bon menjar tenir,
què més puc jo demanar?

A dins sementer femat
he sembrat ordi i civada;
faves, molt grossa trossada,
els ciurons no he descuidat.
Ses dones se van cuidant
d'un bon hort de tarongers;
hi ha clavells i rosers,
setembrí i tulipans.

De l'aigua pel seu regar
tenc un pou d'aigua ben dolça;
en cap moment ell s'enfonsa,
el seu nivell sol 'guantar.

Alerta no he d'estar
perquè no me costa res;
una bomba submergeix,
molf de vent la traurà.

Per ses truges mantenir,
les tanc a dins sa muntanya;
d'aglà i oliva no en manca
lletiscle i romaní.
Però quan han de parir
les tanc a dins ses truges;
estan ben servides elles
pel porcellí protegir.

Un tractor per molt llaurar
per sa terra conrar bé;
remolc sí l'he de mester,
llenya i fems traginar.
No he mester ajudar
per un segon personatge;
me basta la meva imatge
per sa feina avançar.

S'ajuda que he mester
és quan he de fer sa tosa
amb tres-centes duc es compte
que sa clenxa els he de fer.
Molt de personal hi ve
amb ganes de treballar;
sa dona fa es berenar
i a mig dia arròs llebrer.

Si tota sa humanitat
tengués un viure tan bo...
no té tant de valor s'or
que s'argenter té exposat.
Es cos amb tranquil·litat
amb bona pau i harmonia;
amor de dona i de filla
Molt de duro arraconat.

Som home de poca lletra
no he tengut professor;
ja m'he apresat sa lliçó
sense mirar cap llibreta.
Mir a l'esquerra i la dreta
per esser observador;
caramull de corrupció
de traïdoria i d'enveja.

Tenc per Déu, a lo creat,
a tot allò que existeix;
Sempre de tot te serveix
si ne tens necessitat.
Te dona la claredat
pel sol que Ell va plantar,
pel teu cos funcionar
un aire purificat.

Som un creient de Jesús,
de la seva bona obra,
Ell va ajudar an es pobre
que no tenia recurs;
s'han combinat uns embulls
molts difícils d'aclarir,
sectes ne solen sortir
que te volen treure els ulls.

Van trastornant es cervell
d'aquell qui escoltarà,
a sa Bíblia llegirà
teories de sants vells;
No crec amb sos nous nivells
que res se pot demostrar,
a lo meu vull conservar
seguint els Deu Manaments. Ω

Qui bé vota, prest ho nota!

ES GALL

Diumenge que ve, està escrit,
serem lliures sobirans;
podrem triar sense un crit
un candidat i un partit
amb el vot a nostres mans.

Caldrà allunyar de la casa
el President corromput;
si el poses dins una vasa
o el tornes votar, tros d'ase,
tu també aniràs ben brut.

De corrupte tenint tara,
en Cañellas va mentir.
Mem!, qui vol tenir per pare
de Mallorca un home així?

Qui de corrupció s'embruta
si qualcú el torna votar;
és com posar una puta
al retaule d'un altar.

Bon aire ve de Montuiri,
refresca com l'embatol;
al mallorquí que bé ho miri
li vull dir que el vot no tiri,
que voti en Pere Sampol.

Hi ha una vila que em sona
i no sé si és Felanitx;
per Presidenta molt bona
sí sé una valenta dona,
la Batlesa de Costitx.

També tenim a nostra Illa
per votar, en Pep Palou,
que sense fer cap renou
amb un «barco de rejilla»
decanta més d'una milla
l'enemic i li diu: Prou!

Un nou President ens cal
elegit entre els veïns
amb la missió primordial
que adopti el lema cabdal:
Mallorca, pels mallorquins! Ω

SUBSCRIVIU-VOS A L'ESTEL de Mallorca

MARIA
ANTÒNIA
MUNAR
Candidata al
Parlament

JERONI
ALBERTÍ
Candidat a
l'Ajuntament
de Palma

**Triau bé
Triau-nos**

VOTA

**Triau bé
Triau-nos**

**Unió
Mallorquina**

«Barco de rejilla!», un crit d'alliberament

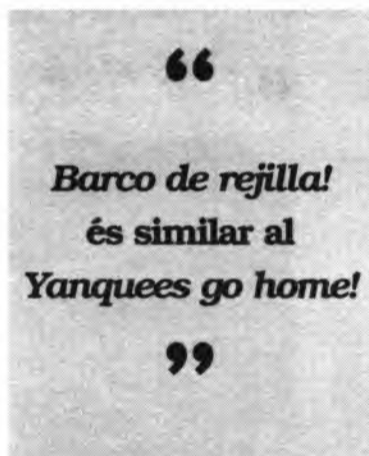

Josep Palou, president d'ERC a les illes, donant barco de rejilla a la macro-presó de Ciutat.

Com a President d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) a Balears i Pitiüses, vull començar aquest article donant les gràcies a totes aquelles persones que s'han fet ressò, ni que sigui negativament, de la campanya electoral del nostre partit. Quan ens vàrem plantejar l'Operació Barco de Rejilla ens vàrem proposar tres objectius: 1.- Provocar el debat de les idees entorn de conceptes com «Foraster» i l'esmentada expressió popular mallorquina que ha esdevingut gairebé un símbol de Mallorca. 2.- Fer una campanya electoral divertida, lúdica, provocativa i també barata, molt barata amb uns costos econòmics mínims. I 3.- Augmentar el nombre de vots i el suport de la població cap a la formació política (ERC) que propugna obertament i sense amagar-se'n la independència dels Països Catalans a través de la via democràtica i pacífica.

Tot seguit he dir que l'enorme escàndol i gran polèmica que hem aixecat no ens ha vingut gens ni mica de nou. En tot moment sabíem a què jugàvem i a què ens exposàvem. Deim això perquè la virulència, la histèria i l'extremada violència amb què hem estat rebuts per part d'alguns periodistes entrava dins els nostres càlculs. Per tot això ja ens vàrem curar en salut amb el manifest que vam lliurar als mit-

jans de comunicació on afirmàvem per escrit que entenem per **Foraster: tota aquella persona que independentment del seu llinatge i lloc d'origen participa**

en la colonització i en el genocidi del nostre poble. Igualment vàrem deixar ben clar que l'expressió **Barco de Rejilla** és una expressió popular del rebuig dels mallorquins contra l'opressor colonial similar al de **Ianquis go home** de Vietnam o al de la lletra d'*Els Segadors*: **endarrera aquesta gent tan ufana i tan superba. Bon cop de falç.** Aquesta és la nostra postura des de l'inici de la campanya. A partir d'aquí les manipulacions i les tergiversacions interessades que s'han fet del nostre missatge són única responsabilitat dels seus autors amb com també seran res-

ponsables dels actes de violència (agressions, destrosses de material electoral...) del qual puguem ésser víctimes.

Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) és un partit socialment d'esquerra molt sensibilitzat pels temes de les llibertats nacionals, la justícia social, les llibertats individuals, el medi ambient, el desenvolupament sostenible i la pau i la solidaritat mundials. Conseqüentment amb això vam voler començar la campanya duent un Barco de Rejilla al monument feixista de sa Feixina. Precisament ara que s'han acomplert 50 anys de la fi de la barbàrie nazi i vam continuar duent-los a: Divendres 12: Delegació colonial d'Hisenda on vàrem denunciar l'espoli fiscal de què són víctimes les Balears i Pitiüses: 150.000 milions l'any 1994. Dissabte 13: Incineradora de Son Reus on vàrem exposar el nostre programa de medi ambient que aposta pel reciclatge i la recollida selectiva de residus. I Diumenge dia 14: els solars on Madrid vol fer una macro-presó, unes instal·lacions que Mallorca no necessita atès que patim una altíssima delinqüència d'importació.

Com a President d'ERC a Balears i Pitiüses i com a candidat cap de llista al Parlament de les Illes vull acabar expressant la confiança en el projecte cap a la independència i deixant molt clar que les campanyes de linxament i de criminalització, per intenses que siguin, i de les quals som víctimes no ens faran recular gens ni mica. Ben bé al contrari, si hem estat capaços de provocar tal enrenou això vol dir que hem trepitjat un ull de poll i que anam pel bon camí. Per altra banda i ja per acabar, vull afegir que la virulència i crispació amb què ens ataquen des d'alguns mitjans de comunicació i altres formacions polítiques com **Falange Española, Els Verds, Izquierda Unida** o el **PSM** contrasten amb les mostres de curiositat, de simpatia i de coratge amb què som rebuts quan visitam les fires i mercats de Mallorca. **Josep Palou, President d'ERC a Balears i Pitiüses** Ω

Barco!

Esquerra Republicana no amagarà mai la cara. El dia que jo hagi de militar en un partit on no pugui dir el que pens, hi duraré poc. Esquerra Republicana no farà allò que han fet els altres: defugir de la qüestió. Aquí hi ha un problema d'aquí. El primer que ens fan quan ens entrevisten, veus els periodistes que t'esperen i diuen «ara els tenim», veus com riuen i et demanen «i dels forasters, què en fareu?» perquè, clar, pensen, ara es declararan racistes i els *matxacarem*. Això és una prova més de l'estultícia infinita d'Espanya quan tracta el problema nacional català. El problema no es pot tractar així. Mallorca no ha estat sempre terra hospitalària? D'acollida de tothom que ha vingut? Quin immigrant dirà mai que Mallorca l'ha discriminat?, que l'han tractat malament? Jo no ho he sentit mai. D'on vénen aquestes preguntes malintencionades. Com podem ésser racistes si no som una raça? Com, si som un mestall de vint races que han passat per aquí i no n'hi ha cap que no tingui set o vuit sang mesclades? Com podem ésser excloents, racistes i aquestes històries?

A aquest projecte nacional, a aquest projecte polític, hi està convidat tothom. Tan si han nascut aquí com si han nascut a un altre lloc. Tant si parlen la nostra llengua com si han arribat parlant-ne un altra. Tots hi són convidats. Això està, ho podem dir ben fort, dins la naturalesa de Mallorca i dins la seva tradició. Mai no hem fet altra cosa, per què han de pensar que ara farem una cosa distinta? A més el Govern Central, amb l'espoli fiscal que ens fa, ens causa grans perjudicis però ens fa un petit favor perquè fa mallorquins, per la via de la putada, a tots quan la pateixen, hagin nascut aquí, a Càceres o a Granada perquè tothom és maltractat a Son Dureta i tothom ha de patir els clots de les carreteres. No hi ha cap discriminació en això. Per tant el nostre projecte, que està destinat a eliminar aquests inconvenients, a solucionar els problemes que ens dona la dependència, a aquest projecte hi està convidat tothom. Tots aquells mallorquins i mallorquines sense que se pugui distingir a cap d'ells pel seu lloc d'origen o per la llengua que parlava quan va arribar.

En això tenim una història llarga d'animalades. Quan al pobre president Cañellas se li va ocórrer dir que aquí hauríem de controlar l'entrada d'immigració perquè quan lluites contra l'atur no controles l'entrada de gent i, per molt que facis, és com un paner foradat, varen sortir els del *internacionalismo proletario* dient que Mallorca *tierra de todos*, unes tanques immenses que posaren, i la beateria d'un partit que es diu nacionalista afirmant que Cañellas s'havia extralimitat i mai no havia de dir això. Però què n'hem de fer, dels forasters, ni paraula! Doncs, se n'ha de parlar. Ja he dit el que en pensam: qui entra a aquest projecte?...Tots! Tots... però no els forasters de professió. Una cosa és haver nascut a Càceres i una altra és exercir l'antimallorquinisme. Perquè aquí estam carregats d'inspectors d'Hisenda, de funcionaris prepotents que et diuen «*hábleme en castellano*», de virreis del govern o virreis de les grans empreses que vénen a fer mèrits i cada mèrit per ells és un perjudici per nosaltres i, com més mèrits més perjudicis, perquè com més ens foten més puguen ells a l'escalafó. Aquests? A aquests...**BARCO!** (*grans aplaudiments*)

Mallorca ha de triar, entre la independència o l'agonia (no dic la mort perquè vius els feim més servei). Les altres opcions són un vot per l'agonia. Quan siguem independents, aquestes eleccions seran les que marcaran l'inici de l'alliberament del nostre poble. I els vostres seran els primers vots de gent valenta que ho veia clar. No votar Esquerra Republicana és votar Espanya. Votar el PSOE és votar l'Espanya corrupta. Votar el PP és votar l'Espanya dretana. Votar Izquierda Unida és votar l'Espanya comunista i votar PSM és votar el regionalisme espanyol.

Per això us deman que voteu independència, votau **ESQUERRA REPUBLICANA**, perquè, no ho dubteu, els vostres vots se sentiran! Ω

(El candidat d'ERC a Manacor, Tomeu Frau, ha volgut justificar la seva actuació dient que l'operació Barco «és una greu desviació de la línia ideològica d'ERC». Ací teniu les paraules de Joan Mir i Obrador pronunciades el maig de 1993 a l'Auditori de Palma que reproduïm literalment per la seva gran actualitat.)